

1073 F 31

Novus Regulae S. P. Benedicti in latine belgica versione
hanc regulam hancque eam sicuti conueniens
in Regula S. P. Benedicti
F. H. EUSTACHIUS, Academiæ, Nomenclator
Venerabilis et Religiosus, Praefatus

REGEL
VAN DEN H. BENEDICTUS.

Centrale Bibliotheek
Gaetkenring 54
TILBURG

J. B. van Houten, Wil. den.

Novam Regulæ S. P. Benedicti in linguam belgicam versionem
typis vulgandi licentiam ejus auctori concedimus.

Bruxellis, 8 Maii 1858.

† M. EUSTACHIUS, *Archiep. Neocæsariensis*
Visitor ac Delegatus Apostolicus.



IMPRIMATUR.

Mechliniæ, 16 Martii 1858.

J. B. VAN HEMEL, VIC. GEN.

REGEL

VAN DEN

H. BENEDICTUS

UIT HET LATYN

IN HET

NEDERDUITSCH VERTAELD.



BRUSSEL

H. GOEMAERE, BOEKDRUKKER,
IN DE BERGSTRÆT, 52.

1858

Om den eigendom van dit werkske te behouden, is er
aan de wet voldaan. Wy behouden ons ook het regt
van vertaling.

H. G.

T.B.I. - NIJMEGEN	
REG.	B 32617
SIGN.	118 C 256

Inleiding van den vertaler.

§ I. — Oorsprong van het kloosterleven.

De religieuze of kloosterlyke staet is niet, gelyk sommige schryvers te onregt beweren, een menschelyk uitvindsel; immers Christus onze Zaligmaker zelf heeft niet alleen door zyne onderwyzingen en geboden den weg aangewezen, die alle menschen noodzakelyk moeten inslaen, willen zy tot de eeuwige zaligheid geraken; maer ook heeft hy aen die tot eenen hooger trap van volmaektheid willen opklimmen die dry deugden voorgesteld, die men Evangelische raden noemt, welke dewezentlyke bestanddeelen van den kloosterlyken staet uitmaken. Het is ongetwyfeld dat ervan de eerste tyden der Kerk af altyd christenen geweest zyn, die zich tot het beoefenen dier deugden door belofte verbonden hebben; doch in het begin verbleef elk van hen in zyn ei-

gene wooning, het zy in de steden of vlekken, het zy op eenzame en afgelegene plaetsen, en later ook in de wildernissen.

Het is onmogelyk juist te bepalen wanneer zy begonnen hebben te samenteleven en kloostergemeenten uit te maken; het is nochtans bewezen, dat zulke gemeenten of kloosters reeds bestonden vóór het einde der derde eeuw.

Die kloosterlingen der eerste eeuwen hadden niet gelyk nu vaste en geschrevene wetten of regels: zy rigtten hun leven naer de grondregels van het heilig Evangelie en van de andere boeken der heilige Schrift, als ook naer de voorbeelden en voorschriften van hunne heilige voorgangers. Voor het overige volgden zy de gewoonten van hun klooster, en gehoorzaamden aen hunnen overste, welke zyne gemeente bestierde volgens zyne voorzigtigheid.

Er bestond ook geen onderscheid van kloosterorden: want schoon er een groot verschil bestond tusschen de levenswyf van het eene en die van het andere klooster, nochtans wierden alle kloosterlingen of monniken aanzien als tot denzelfden staet, tot dezelfde orde van persoonen toebehoorende.

Deze staet van zaken duerde in de westerse landstreken nog in de zesde eeuw. Wel is waer dat er de regels van den H. Basilius en andere oostersche oudvaders bekend waren en gelezen wierden; doch deze hadden daergeene kracht van wet. Elke abt of kloostervoogd ma-

tigde die volgens zyn goeddunken, of nam er slechts van aen hetgene hem behaegde.

De monniken van hunnen kant achtten zich niet verbonden geheel hun leven te blyven in het klooster, waer zy eerst het kloosterleven aenvaard, en hunne gelofte gedaen hadden; maer zy gingen zeer ligtelyk van het eene tot het andere over.

§ II. — *De H. Benedictus schryft zynen regel.*

De H. Benedictus die in het begin der bovengemelde zesde eeuw twaelf kloosters in de woesteny van Subiaco, en daarna nog een ander op den berg Cassinus stichtte, zag duideelyk het nadeel en de misbruiken, die uit die al te groote vryheid der oversten en der onderdanen voortvloeiden. Hy schreef dus eenen vasten regel voor, en bevoel dat men zonder gewigtige redenen daer niet van zou afwyken. Hy vorderde ook van degenen die in een zyner kloosters aenvaard wierden de belofte van dit niet meer te verlaten, en hy wilde dat zy bestendig zouden vastgehecht blyven aen de gemeente in welke zy hunne gelofte gedaen hadden.

De regel van den H. Benedictus werd welhaest bekend, en om zyne uitmuntendheid aengenomen by schier al de monniken van het westen. Allengskens kreeg hy by hen zoodanig de overhand, dat reeds in het begin der achtste eeuw al de andere regels die zy te

voren geheel of gedeeltelyk onderhielden, in ongebruik geraekt waren, en dat zy den regel van den H. Benedictus alleen, by uitsluiting van alle andere volgden.

Alle kloosters hadden dus nu wel denzelfden regel; doch elk bleef zoo als voorheen bestaan op zich zelven, en geheel onafhankelyk van alle andere. Elke Abt bestierde zyne gemeente volgens den regel, en volgens zyn goeddunken, zonder zich te bekommeren met hetgene in andere kloosters gebeurde, en zonder het gezag van eenigen anderen Abt boven het zyne te erkennen. Monniken die geen deel van zyne gemeente maakten was hy niet verplicht in dezelve te aenvaarden; maer de zyne kon hy buiten het geval in den regel voorzien, er ook niet van verwyderen, noch hen verplichten van tot eenig ander klooster over te gaen. Een algemeene overste, die zoo als nu overeen groot getal kloosters het opperbewind had, bestond er niet: want schoon men in het leven van den H. Benedictus bemerkt dat hy de kloosters, die hy gesticht had, somtyds bezocht, en aldaer de gebreken die hy er bevond verbeterde; het schynt nochtans niet dat hy zulk regt aen zyne opvolgers hebbe willen geven, noch men bevindt dat iemand van hen het zich na zyne dood hebbe aangematigd.

§ III. — *Oorsprong der verschillende orden of vergaderingen.*

Als men by het bovengezegde opmerkt, dat de H. Benedictus een groot gezag aen den Abt toegestaan, en veel aen dezès goeddunken overgelaten had; als ook dat vele Abten aen het gezag der bisschoppen niet onderworpen waren, en dat elders de bisschoppen zich weinig met de inwendige regeltucht der kloosters bekommerden; zal men ligtelyk begrypen, dat niet tegenstaende de eenheid van regel, nog een merkelyk verschil te vinden was in de levenswys der kloosters: ja dat men allengskens van de nauwkeurige onderhouding van den regel min of meer afweek, en dat op vele plaetsen met verloop van tyd misbruiken inslopen, die zelden of nooit berispt of verbeterd wierden.

Het is om de vervallene regeltucht te herstellen, en voor het vervolg de misbruiken zoo veel mogelyk te voorkomen, dat sommige heilige en yverige Abten later begonnen hebben verscheidene kloosters te vereenigen en het toezigt over die te geven aen eenen algemeenen overste, aen welken het gezag wierd toevertrouwd, dat noodig scheen om te kunnen beletten dat de byzondere oversten van elk klooster hunnen plicht ongestraft zouden verwaarloozen of van hun gezag misbruik maken. Dit is de oorsprong der verschillende orden of vergaderingen waer in hedendaegs de Benedic-

tyner monniken verdeeld zyn. De oudste van deze is die van Cluny, in de tiende eeuw begonnen door den H. Berno. Een weinig later kwamen die van Camaldoli, Vallombrosa, Citaux, en meer andere.

Deze instellingen schenen zoo nuttig, dat zelfs byna al de kloosters die in vroegere tyden gesticht waren, zich met de eene of de andere van hen vereenigden, of wel nieuwe vergaderingen onder hen oprichtten, zoo dat er eindelijk maer weinige kloosters meer te vinden waren, die volgens hunnen oorsprongelyken staet nog geheel en al op hen zelve, en van alle andere afgezonderd bleven bestaan.

§ IV. — *Veranderingen in den regel.*

De voorgaende bemerkings heb ik noodig geoordeeld, voor eerst opdat niemand zich inbeelde dat het kloosterleven van de eerste tyden af altyd ingerigt is geweest zoo als men het heden ziet: aen wie met zulke denkbeelden den regel van den H. Benedictus las, zou het op verscheidene plaetsen onmogelyk zyn de ware meening van dien heiligen wetgever op te vatten; ja hy zou er sommige uitleggen in eenen zin die daer ver van verwyderd is. Daerenboven heb ik willen toonen dat de monniken van al de bovengemelde en meer andere diergelyke vergaderingen, altyd ware Benedictyner monniken zyn en blyven, mits zy altyd volgens den regel van den H. Bene-

dictus hunne gelofte doen, en het inzicht hunner instellers geweest is dat zy hunne levenswys naer dien zouden inrigten.

Het is nochtans waer, dat al die vergaderingen niet alleen statuten of constitutien hebben gemaekt om een zekeren vorm van algemeene bestiering voor te schryven; maer dat zy ook, voornamentlyk in latere tyden, by middel van zoogenaemde declaratien sommige plaetsen van den regel meer bepaelderlyk uitgelegd, en aen andere eenige veranderingen toegebracht hebben, welke hun aengezien de omstandigheden van tyd of plaets noodzakelyk schenen. Zoo by voorbeeld kent de H. Benedictus aen de gemeente der monniken nooit anders dan eene raedgevende of consultatieve stem toe; aen den Abt alleen laet hy in alle gevallen het regt van een besluit te nemen dat hy goed vindt: heden-daegs heeft overal de gemeente in eenige gevallen eene beslissende of decisieve stem te geven. De H. Benedictus volgt de manier van de uren te tellen die ten zynen tyde in gebruik was, te weten den dag van zonnenop- tot zonnenondergang verdeelde men het gansche jaer door in twaelf uren, waarvan de eerste begon met den opgang der zon; de zesde eindigde des middags, en de twaelfde met den zonnenondergang. Op dezelfde wys wierd ook de nacht van den onder- tot den opgang der zon verdeeld in twaelf gelyke uren, waarvan de zesde eindigde op het punt van middernacht. Thans volgt men overal de

hedendaegsche manier van de uren te tellen, en daardoor heeft men in het 8^e, in het 41^e en in het 48^e hoofdstuk des regels verscheidene veranderingen moeten maken. Ook heeft men de strengheid der vastendagen gematigd, ja zelfs hun getal verminderd en ook het gebruik van vleesch ingebracht. De Abt wordt volgens de meening van den H. Benedictus gekozen door de gemeente, en wel voor geheel zyn leven: de monniken blyven altyd in hetzelfde klooster, waervoor zy hunne gelofte gedaan hebben. In vele vergaderingen worden nu de Abten benoemd door het algemeene kapittel, en slechts voor dry of vyf jaren; de monniken worden ook dikwyls van het eene tot het andere klooster verplaatst.

Of alle deze en andere diergelyke veranderingen ook wezentlyk verbeteringen zyn geweest, is het onnoodig hier te onderzoeken, mits in de uitoefening elke monnik zich moet schikken naer hetgene in zyne vergadering door wettig gezag is vastgesteld. Ik heb die alleenelyk willen aenhalen om te toonen dat men dikwyls grootelyks missen zou, indien men den regel altyd wilde uitleggen volgens de gebruiken, die men ziet bestaen, hoe loffelyk die ook mogen zyn.

§ V. — *Vertaling van den regel.*

In deze nieuwe Nederduitsche vertaling van den regel heb ik getracht den letterlyken

zin van den H. Benedictus zoo nauwkeurig mogelyk uit te drukken. Op de duistere en twyfelachtige plaetsen heb ik doorgaens Calmet gevolgd, die een der laetste en der geleerdste uitleggers van den regel is: in het 60^e en 62^e hoofdstuk nochtans heb ik het *locum tenere* tegen zyn gevoelen vertaeld volgens dit van de Rancé, dat my veel beter met de letter van den regel scheen overeen te komen. Overigens heb ik altyd meer de nauwkeurigheid der vertaling dan wel de sierlykheid der tael bedoeld, wel wetende dat het geen letterkundig stuk, maer wel een regel, dat is te zeggen een wetboek was, dat ik te vertalen had.

REGEL

VAN DEN H. BENEDICTUS.

VOORREDE

VAN DEN H. BENEDICTUS OP ZYNEN REGEL.

Aenhoor, o myn zoon, de lessen van uwen meester ; neig het oor van uw hart, om de vermaning van uwen goedertieren vader in dank aen te nemen, en krachtdadiglyk te volbrengen, opdat gy door den arbeid der gehoorzaamheid tot dien wederkeeret, van den welken gy door de lafheid der ongehoorzaamheid waert afgeweken.

Tot u spreek ik dus nu, wie gy ook zyt, die uwen eigen wil verzaekt, en de allersterkste en heerlyke wapenen der gehoorzaamheid opneemt om onder Christus onzen Heer, die de ware koning is, te stryden ; vooreerst dat gy met vurige gebeden zoudet verzoeken, dat hy

al het goed voltrekke dat gy onderneemt, opdat hy die zich nu gewaerdigd heeft ons onder het getal zyner kinderen te rekenen, zich nooit over onze booze werken moete bedroeven. Immers wy moeten hem wegens de goederen die hy ons verleent altyd zóó gehoorzamen, dat hy niet alleen nooit als een vergramde vader zyne kinderen onterve, maer zelfs niet als een vreeselyke en door onze boosheden vertoornde Heer tot de eeuwige straf veroordeele, die hem niet hebben willen volgen tot de glorie.

Ontwaken wy dan eindelyk daer de heilige Schrift ons opwekt, zeggende : *Het is nu tyd van uit den slaep op te staen.* Openen wy onze oogen voor het goddelyke licht, en aenhooren wy met verbaesdheid wat de goddelyke stem die dagelyks roept, ons vermaent, zeggende : *Indien gy heden zyne stem hoort, verhardt uwe harten niet.* En elders : *Die ooren heeft om te hooren, dat hy hoore wat de geest zegt aen de vergaderingen.* En wat zegt hy? *Komt kinderen, aenhoort my, ik zal u de vrees des Heeren leeren: loopt terwyl gy het licht des levens hebt, opdat de duisternissen der dood u niet verrassen.*

En de Heer in de menigte des volks, tot het welk hy dit roept, zynen werkman zoekende, zegt wederom : *Wie is de mensch die het leven verlangt, en goede dagen begeert te zien?* Indien gy dit hoorende, antwoordt: Ik, zoo zegt u God: *Indien gy verlangt het leven te hebben, wederhoud uwe tong van het kwaed, en dat uw mond geen bedrog spreke. Wyk af*

van het kwaed, en doe het goed: zoek den vrede en jaeg hem na. Als gy dit zult doen, dan zullen myne oogen op u gevestigd zyn, en ik zal bereid zyn om uwe gebeden te aenhooren: Vooraleer gy my aenroept, zal ik u zeggen: Zie, ik ben hier.

Allerliefste broeders, wat kan ons zoeter zyn dan die stem des Heeren, die ons uitnoodigt? Ziet, de Heer toont ons in zyne goedertierenheid den weg tot het leven aen. Omgorden wy dan onze lenden met het geloof en de oefening der goede werken, en zetten wy met geschoende voeten langs den weg van het Evangelie de reis voort die hy ons aenwyst; opdat wy dengene, die ons geroepen heeft, in zyn ryk verdienen te zien: want indien wy in de tabernakelen van dit ryk eens verlangen te woonen, kunnen wy daertoe niet geraken, dan met er door goede werken naer toe te snellen.

Inderdaed, ondervragen wy den Heer met den profeet, hem zeggende: *Heer, wie zal in uw tabernakel woonen, of wie zal op uwen heiligen berg rusten?* Na deze ondervraging, broeders, laten wy den Heer aenhooren die antwoordt, en ons den weg tot dit tabernakel aenwyst, daer hy zegt: *Wiens leven zonder vlek is, en die het goed doet: die de waerheid spreekt uit den grond zyns harten, en zyne tong niet gebruikt tot bedrog: die zynen naeste geen kwaed doet, of geen gehoor geeft aen hetgene tegen deze gezegd wordt: die over den boozen duivel, wanneer deze hem tot kwaed komt be-*

koren, zegeviert, door hem met zyne bekoringen verre uit zyn hart te verdryven; en zyne ingevingen, zoohaest die ontstaen, bevecht en tegen Christus verbryzelt. Die den Heer vreezende, zich over hun goed leven niet verhoovaerdigen, maer denkende dat zy het goed dat zy doen, uit hen zelven niet vermogen, doch dat het eene gaef van God is, den Heer die het in hen uitwerkt verheffen, en met den profeet zeggen: *Geef glorie, niet aen ons, Heer, niet aen ons, maer aen uwen naem.* Gelyk ook de apostel Paulus niets van zyne predikatie aen zich zelven toeschryft, daer hy zegt: *Door de genade van God ben ik hetgeen ik ben.* En op een andere plaets zegt hy: *Die roemt, dat hy in den Heer roeme.* Daerom zegt ook de Heer in het Evangelie: *Die deze myne woorden aenhoort en volbrengt, zal ik vergelyken aen een wyzen man, die zyn huis gebouwd heeft op de steenrots: de stroomen zyn gekomen, de winden hebben geblazen, en zy hebben tegen dit huis gehort, doch het is niet gevallen, want het was grondvest op de steenrots.*

Om dit alles te voltrekken verwacht de Heer alle dagen dat wy aen deze zyne heilige vermaningen met de werken zouden beantwoorden. Daerom worden ons de dagen van dit leven by uitstel toegestaen, opdat wy ons kwaed zouden verbeteren, gelyk de Apostel zegt: *Weet gy niet dat het geduld Gods u tot boetvaardigheid aenzet?* Want de goedertierene Heer zegt: *Ik wil de dood des zondaers niet, maer dat hy zich bekeere en leve.*

Als wy dus, myne broeders, den Heer ondervraegd hadden wegens den bewooner van zyn tabernakel, hebben wy de onderrigting gehoord om daer te woonen; en indien wy de plicht van eenen bewooner volbrengen, zullen wy erfgenamen zyn van het ryk des hemels. Derhalve moeten wy onze harten en onze lichamen bereiden om te stryden onder de heilige gehoorzaamheid aen de goddelyke geboden: en voor hetgene aen onze natuer onmogelyk is moeten wy God verzoeken dat het hem gelieve ons de hulp zyner genadete verleenen. En indien wy de straffen der hel willen ontkomen, en tot het eeuwige leven geraken, moeten wy nu loopen, terwyl het nog tyd is, en wy nog leven, en het licht des levens dat wy genieten ons de gelegendheid geeft om dit alles te volbrengen, en nu moeten wy doen hetgene ons voor eeuwig voordeelig zy.

Wy moeten dus eene school van den dienst des Heeren oprigten, en wy hopen dat wy in dit onderwys niets hard of niets moeilijck zullen voorstellen: doch indien er billykheidshalve iets dat wat streng is wordt voorgesteld, om de ondeugden te verbeteren, of om de liefde te onderhouden, moet gy niet aenstonds door schrik geslagen den weg der zaligheid vlugten, die niet anders dan nauw kan zyn, wanneer men hem begint te aenvaerden: maer door den voortgang in de deugd en in het geloof, wordt het hart opgebeurd, en men loopt met eene onuitsprekelyke zoetigheid van liefde den weg der geboden Gods; zoo dat

wy van zyn onderwys nooit afwykende, maer volgens zyne leering tot de dood in het klooster volhardende, van het lyden van Christus door de verduldigheid deelachtig worden, en verdienen deelgenoten te zyn van zyn ryk.

EERSTE HOOFDSTUK.

VAN DE VERSCHILLIGE SOORTEN VAN MONNIKEN.

Het is klaerblykelyk dat er vier soorten van monniken zyn. De eerste zyn de kloosterlingen, dit is te zeggen, degene die te samen in een klooster onder eenen regel en eenen abt leven. De tweede zyn de kluzenaers of eremyten, die niet in de eerste vurigheid hunner bekeering, maer gedurende eenen langen proeftyd in een klooster, door de medehulp van velen, tegen den duivel reeds hebben leeren stryden; en door het stryden in het gezelschap hunner broeders tot den eenzamen stryd der wildernis wel ingerigt, nu bekwaem zyn om onbeschroomd tegen de kwade driften van het vleesch en van den geest te kampen zonder de hulp van anderen, alleenlyk steunende op hunne eigene krachten en op den bystand van God. De derde en allerslechtste soort van monniken zyn de Sarabaïten, die naergeenen

regel door de ondervinding van eenen meester beproefd zyn, gelyk het goud beproefd wordt in het forneis; maer buigzaam als lood, en met de werken noga aengekleefd aen de wereld, laten zien dat zy door hun afgeschoren haer God willen te leur stellen. Zy leven twee of dry te samen, of zelfs geheel alleen, zonder herder, niet in des Heeren maer in hunne eigene schaepstallen, en houden voor regel al wat hun lust en belieft: want al wat hun goed dunkt, of wat zy verkiezen, heeten zy heilig; en wat hun niet aenstaet denken zy dat ongeoorlofd is. De vierde soort van monniken zyn degene, die men landloopers noemt: geheel hun leven brengen zy in verschillende landstrecken dry of vier dagen nu in het eene dan in het andere klooster over, en zwerven altyd rond zonder zich ergens te vestigen: zy geven toe aen hunne eigene wellusten, en aen de aenlokzelen der gulzigheid, en zyn onder alle opzigterger dan de Sarabaïten. Van de allerellendigste levenswys van alle dezen is het beter te zwygen dan te spreken. Laten wy hen dan achter, en beginnen wy met Gods hulp den kloosterlingen, die de sterkste soort uitmaken, regels voor te schrijven.

TWEEDE HOOFDSTUK.

HOEDANIG DE ABT MOET ZYN.

Een abt die waerdig is aen het hoofd van het klooster te zyn, moet altyd gedenken hoe hy genoemd wordt, en met de werken aen den naem van overste beantwoorden. Immers men houdt voor zeker dat hy de plaets van Christus in het klooster bekleedt, terwyl hy met zynen voornaem genoemd wordt, daer de Apostel zegt: *Gy hebt den geest van aenneming der kinderen ontvangen, in denwelken wy roepen: Abba, vader.* Daerom moet de abt niets tegen het gebod des Heeren leeren, noch vaststellen, noch gebieden (dat God verhoede) maer zyn gebod en zyne leering moeten zich als een deeg der goddelyke regtvaardigheid in den geest zyner leerlingen verspreiden. Dat de abt altyd indachtig zy, dat zoo wel wegens zyne leering als wegens de gehoorzaamheid zyner leerlingen in het vreesselyk oordeel van God onderzoek zal gedaen worden. Dat de abt wete dat de herder zal instaan voor al wat de vader des huisgezins in zyne schapen zal te kort vinden. Dan alleen zal hy niet verantwoordelyk zyn, wanneer hy voor cene moeiljelyke en ongehoorzame kudde al

de naerstigheid van eenen herder gehad, en aen hunne kranke daden alle pleging gedaen zal hebben, zoo dat hun herder in het oordeel Gods vrygesproken, met den profeet tot den Heer kunne zeggen: *Uwe regtvaardigheid heb ik niet verborgen gehouden in myn hart: uwe waerheid en uwe zalige leering heb ik verklaerd; doch zy hebben my veracht en versmaed.* En dan zullen eindelyk de schapen, die aen zyne zorg wederspannig geweest zyn, tot hunne straf de dood ondergaen.

Als dus iemand het ambt van abt aenneemt moet hy zyne leerlingen bestieren met een tweevoudig onderwys: te weten al wat goed en heilig is moet hy meer met werken dan met woorden toonen, zoo dat hy aen de vatbare leerlingen de bevelen des Heeren met woorden voorhoude; maer aen de ongevoelige en eenvoudige de Goddelyke geboden door zyne werken doe verstaen. Voornamentlyk al wat hy zegt dat den leerlingen nadeelig is, moet hy in zyne werken toonen dat men niet mag doen, opdat hy die de anderen onderwyst, zelf niet onder de verworpenen gerekend worde, en God hem om zyne zonden niet zegge: *wat hebt gy myne geboden te verkondigen, en myn verbond in uwen mond te nemen? Gy doch haette de onderwyzing, en wierpt myne woorden achter uwen rug.* En die in de oog van uwen broeder eene splinter zaegt, gy hebt niet gezien dat gy eenen balk in de uwe hadt.

Hy mag in het klooster geen onderscheid

van personen maken, noch den eene meer beminnen dan den andere, die gene alleen uitgenomen, die hy boven de anderen ziet uitmunten in deugdzaamheid en gehoorzaamheid. Die vrygeboren is, moet hy niet stellen voor dengene die uit de slaverny naer het klooster komt, ten zy hy eene andere goede reden daer voor hebbe: doch als hy dit billykheidshalve goed vindt, kan hy dit doen ten opzigte van den rang van een iegelyk. Buitendit geval moeten allen hun eigene plaets houden: want slaef of vry, wy zyn allen één in Christus, en onder éénen Heer voeren wy denzelfden slafelyken kryg, *omdat by God geen onderscheid van personen is*: alleenelyk worden wy daer door van hem meerder geacht, indien wy in goede werken en in ootmoedigheid beter dan anderen bevonden worden.

Dat hy dus allen met eene even groote liefde beminne, en in alles op dezelfde wys behandelde volgens hunne verdiensten: want in zyne leering moet de Abt altyd het voorschrift van den Apostel volgen, in hetwelk hy zegt: *berisp, smeek, bestraf*: dat is te zeggen, volgens de verschillende omstandigheden, somtyds verschrikkende, somtyds streelende, zal hy nu eens de strenge gemoedsgesteltenis van eenen meester, dan eens de goedertierne van eenen vader toonen: te weten, hy moet de onleerzamen en moeilijken straffelyk berispen; maer de gehoorzamen, zachtzinnigen en verduidigen verzoeken dat zy nog grooteren voortgang zouden doen; doch die de onder-

rigtingen veronachtzamen en verachten, vermanen wy dat hy bestraffe en kastyde.

Hy moet de fouten van degenen die misdoen niet door de vingers zien, maer zoohaest zy beginnen te ontstaen moet hy die zoo hy best kan tot den wortel toe uitrukken, het gevaer van Heli, priester te Silo indachtig wezende. Die welgemanierd en vatbaer van geest zyn, zal hy de eerste en tweede mael voor straf eene vermaning met woorden geven; doch de onbeschaemden, ongevoeligen, hoovaerdigen en ongehoorzamen, zal hy zoohaest zy beginnen te misdoen, met slagen en lyfkastydingen beginnen te beteugelen, mits hy weet dat er geschreven staet: *De dwaze is met geene woorden te verbeteren*. En elders: *Sla uwen zoon met de roede, en gy zult zyne ziel verlossen van de dood*.

Dat de Abt altyd indachtig zy wie hy is en wat naem hy draegt, en wete dat meer zal geëischt worden van dengene aen wie meer toevertrouwd is. Dat hy ook wete hoe moeilijke en bezwaerlyke zaak hy ondernomen heeft, te weten zielen te bestieren, en zich naer de inborst van velen te voegen, by den eene zachte woorden, by den andere straffe berispingen en by eenen andere goede raedgevingen gebrukende; en dat hy volgens eensieders hoedanigheid en vatbaerheid zich zóó naer allen rigte en schikke, dat hy niet alleen in de hem toevertrouwde kudde geene schade lyde, maer zich over de vermeerdering dier goede kudde verblyde, vooral dat hy de

zaligheid der zielen die hem toevertrouwd zyn niet uit het oog verlieze of min achte, om meer bezorgd te zyn voor de vergankelyke en onbestendige goederen der aarde; maer dat hy altyd denke dat hy ondernomen heeft zielen te bestieren, van welke hy ook rekening zal geven. En opdat hy welligt de kleine middelen van het klooster niet tot verschooning zoude inbrengen, dat hy gedenke dat er geschreven staet: *Zoekt eerst het ryk Gods en zyne regtvaardigheid, en al het overige zal u toegeworpen worden.* En elders: *Er ontbreekt niets aen degenen die hem vreezen.*

Dat hy ook wete dat hy ondernomen heeft zielen te bestieren, en zich bereide om rekening te geven. Dat hy voor zeker houde dat hy in den dag des oordeels aen God rekening zal geven van al die zielen van zoo vele broeders als hy weet dat onder zyne zorg staen, en daerenboven ongetwyfeld ook van zyn eigene ziel. En alzoo geduriglyk het onderzoek vreezende, dat hy als herder wegens de hem toevertrouwde schapen zal moeten ondergaen, wordt hy, terwyl hy de rekening van anderen behartigt, voor de zyne bezorgd; en daer hy door zyne vermaningen anderen tot beterenis brengt, betert hy zich zelven ook van zyne gebreken.

DERDE HOOFDSTUK.

HOE DE BROEDERS MOETEN GERAEDPLEEGD WORDEN.

Zoo dikwyls er eenige gewigtige zaken in het klooster te verhandelen zyn, zal de Abt de gansche gemeente te samen roepen, en zeggen wat er te doen is. Nadat hy het gevoelen der broeders zal gehoord hebben, zal hy zelf de zaak overwegen, en doen hetgene hem het beste zal dunken. Wy bevelen allen te roepen om hun gevoelen te zeggen, omdat God dikwyls aen eene der jongsten kenbaer maekt wat het beste is.

De broeders moeten hun gevoelen zeggen met zoó ootmoedig eene onderdanigheid, dat zy zich niet verstouten het hardnekkiglyk te houden staen; maer het hangt eerder van den Abt af dat allen zich onderwerpen aen hetgene hy het voordeeligste zal geoordeeld hebben. Doch van gelyken dat de leerlingen onderdanig moeten zyn aen den meester, zoo moet ook deze in alles voorzigtig en en billyk te werk gaen.

In alles moeten dus allen volgen hetgene de regel voorschryft; en zonder gewigtige reden mag niemand daer van afwyken. Nie-

mand mag in het klooster zyn eigenen wil volgen: noch binnen noch buiten het klooster mag iemand de stoutheid hebben van met zynen Abt hardnekkiglyk te twisten: die zich daer aen pligtig gemaakt heeft, moet volgens den regel gestraft worden.

De Abt van zynen kant moet in alles met vreeze Gods en volgens den regel te werk gaen, en voor oogen houden, dat hy ongetwyfeld van geheel zynen handel aen God, den allerregtvaardigsten regter, zal moeten rekening geven.

Als er eenige zaken van mindere aangelegenheid het klooster aengaende te verhandelen zyn, zal hy alleen de ouderlingen raedvragen, mits er geschreven staet: *Doe alles met raed, en na de daed zal het u niet berouwen.*

VIERDE HOOFDSTUK.

WELKE DE WERKTUIGEN DER GOEDE WERKEN ZYN.

1. Vooreerst den Heere God beminnen uit geheel zyn hart, uit geheel zyne ziel, uit geheel zyne magt.

2. Dan den naeste gelyk zich zelve.

3. Verders niet doodslaen.

4. Geen overspel doen.

5. Niet stelen.

6. Geene kwade begeerten hebben.
7. Geene valsche getuigenis geven.
8. Alle menschen eerbiedigen.
9. En aen eenen andere niet doen hetgene men niet wil dat aen zich zelve geschiede.
10. Zich zelve verloochenen om Christus te volgen.
11. Zyn lichaem kastyden.
12. Zich aen de wellusten niet overgeven.
13. Den vaste beminnen.
14. De armen bystaen.
15. Den naekte kleeden.
16. Den zieke bezoeken.
17. Den doode begraven.
18. In den tegenspoed te hulp komen.
19. Den droeve vertroosten.
20. De wereldsche manieren niet navolgen.
21. Niets boven de liefde van Christus stellen.
22. De gramschap niet uitvoeren.
23. De grammoedigheid niet laten duren.
24. Geen bedrog in zyn hart hebben.
25. Geenen valschen vrede geven.
26. De liefde niet verzuimen.
27. Niet zweren om soms geenen kwaden eed te doen.
28. De waarheid uit hart en mond voortbrengen.
29. Geen kwaed met kwaed beloonen.
30. Geen ongelyk doen; ja hetgeen aen zich zelve gedaen wordt verduuldig verdragen.
31. Zyne vanden beminnen.

32. Niet terug vervloeken degenen van welke men vervloekt wordt; maer hen liever zegenen.

33. Vervolging voor de regtvaardigheid uitstaen.

34. Niet hoovaardig zyn.

35. Den wyn niet beminnen.

36. De spys niet onmatig gebruiken.

37. Niet slaperig zyn.

38. Niet lui zyn.

39. Niet morren.

40. Geen kwaed spreken.

41. Zyn vertrouwen op God stellen.

42. Als men eenig goed in zich ontwaert, schryve men dit aen God toe, en niet aen zich zelven.

43. Het kwaed integendeel moet men weten dat men altyd zelf doet, en men wyze het aen zich zelven toe.

44. Den dag des oordeels vreezen.

45. Schrik hebben voor de hel.

46. Het eeuwige leven met eene geestelyke begeerte vuriglyk verlangen.

47. De dood dagelyks voor oogen hebben.

48. Altyd oplettende zyn op hetgene men doet.

49. Voor zeker houden dat God ons overal in het oog heeft.

50. De kwade gedachten die in zyn hart ontstaen aenstonds tegen Christus verbryzen.

51. En die aen zyn geestelyken vader te kennen geven.

52. Zynen mond van kwade en booze gesprekken wederhouden.

53. Niet genegen zyn om veel te spreken.

54. Geene ydele of tot lach verwekkende woorden spreken.

55. Niet genegen zyn om veel of overluid te lachen.

56. Geestelyke lezingen gaerne hooren.

57. Zich dikwyls toeleggen op het gebed.

58. Het kwaed dat men voorheen gedaen heeft, dagelyks met tranen en gezucht in het gebed aen God belyden, en zich voor het toekomstige daarvan beteren.

59. De begeerten van het vleesch niet volbrengen; zynen eigen wil haten.

60. In alles zich gedragen volgens de bevelen van den Abt, alhoewel hy zelf (hetgene God verhoede) anders doe, omdat God gezegd heeft: *Doet volgens hunne woorden, maer niet volgens hunne werken.*

61. Niet willen heilig genoemd worden voor aleer men het zy; maer eerst heilig zyn, om met waarheid heilig geheeten te worden.

62. De bevelen Gods dagelyks met de werken volbrengen.

63. De zuiverheid beminnen.

64. Niemand haten.

65. Niet yverzuchtig of afgunstig zyn.

66. Niet tot twist genegen zyn.

67. De ydele glorie vluchten.

68. De ouderlingen eerbiedigen.

69. De jongen beminnen.

70. Uit liefde tot Christus voor zyne vyanden bidden.

71. Zich voor zonnenondergang verzoenen met wie men oneenigheid heeft.

72. En van Gods bermhartigheid nooit wanhopen.

Zie daer de werktuigen der geestelyke kunst: indien wy die dag en nacht zonder ophouden gebruiken, en in den dag des oordeels vertoonen, zal ons God den loon geven die hy zelf beloofd heeft: *Noch oog heeft het gezien, noch oor heeft het gehoord, noch ooit is het iemand in het hart gedaeld, wat God bereid heeft voor die hem beminnen.*

Het werkhuis waer wy dit alles naerstiglyk moeten in het werk stellen, is het slot van het klooster, en de standvastigheid in de vergadering.

VYFDE HOOFDSTUK.

VAN DE GEHOORZAEMHEID.

De gehoorzaamheid zonder vertoeven is de eerste trap der ootmoedigheid. Deze is eigen aan degenen, die zich niets duerbaarder achten dan Christus; die om den heiligen dienst waeraen zy zich hebben toegeweid, of uit vrees der hel, of om de glorie van het eeuwige leven, zoohaest iets van den overste ge-

boden worddt, het volbrengen zonder op uitsstel te denken, als of het van God zelf bevolen werd. Van dezen zegt de Heer: *Zoodra hy myne stem gehoord heeft, heeft hy my gehoorzaamd.* En op eene andere plaets zegt hy tot de leeraers: *Die u aenhoort, aenhoort my.* Zulken dus verlaten terstond hunne zaken, gaen van hunnen eigen wil af, maken onverwyld hunne handen ledig, en laten onvoltrokken hetgene zy deden om uit gehoorzaamheid op staenden voet het gegeven bevel na te komen: en deze twee zaken, te weten het voornoemde bevel van den overste, en de volmaekte, en uit vreeze Gods vlytige uitvoering van den leerling hebben als op denzelfden oogenblik te samen zeer spoediglyk plaets by degenen die yver hebben, om tot het eeuwige leven te gaen. Daerom slaen zy den engen weg in, waervan de Heer zegt: *De weg is eng die tot het leven leidt.* Zy leven niet naer hunne gezindheid, noch geven toe aen hunne begeerten en wellusten; maer zy voegen zich naer eens anders oordeel en gebod, en verlangen in het klooster te leven onder het gezag van den Abt. Dezen volgen ongetwyfeld die zinspreuk des Heeren, waer hy zegt: *Ik ben niet gekomen om mynen wil te doen, maer van dengene die my gezonden heeft.*

Doch opdat de gehoorzaamheid aengenaem by God en bevallig aen de menschen zy, moet het gebod niet met haest, niet traeg, niet onachtzaam, niet met morren of wederspannig antwoorden volbragt worden; want de

gehoorzaamheid die men aan de oversten bewyst, bewyst men aan God. Hy heeft immers gezegd: *Die u aenhoort, aenhoort my*. De leerlingen moeten dus met een goed hart gehoorzamen, want *God schept behagen in dengene die blymoedig schenkt*. In tegendeel als de leerling met tegenzin gehoorzaamt, en niet alleen met den mond, maar ook in zyn hart mort, al is het dat hy het gebod volbrengt, zal toch dit niet aengenaem zyn by God, die het hart ziet van den morder: en voor zulke daed zal hy geene gunst bekomen; maar zelfs, indien hy zich niet betert, en er boet voor doet, zal hy voor zyn gemor gestraft worden.

ZESDE HOOFDSTUK.

VAN DE STILZWYGENDHEID.

Laten wy doen hetgene de profeet zegt: *Ik heb gezegd: ik zal myne wegen gade slaen, opdat ik niet misdoo met myne tong: ik heb eene wacht gesteld aan mynen mond: ik heb gezwe- gen, ik heb my vernederd, en my onthouden van goede dingen te zeggen*. Hier toont de profeet dat indien men somtyds uit liefde voor de stilzwygendheid moet nalaten goede reden te voeren, men nog veel meer uit vrees voor de

straf der zonde zich moet onthouden van kwade gesprekken. Men zal dus om de aenglegenheid der stilzwygendheid zelfs aan de volmaakte leerlingen zelden verlof geven om te spreken, al ware het ook over goede, heilige en stichtende stoffen, omdat er geschreven staet: *In veel te spreken zult gy de zonde niet ontvluchten*, en elders: *De dood en het leven zyn in de magt der tong*. Daerenboven spreken en onderwyzen komt den meester toe; maar aan de leerlingen past het te zwygen en te luisteren. En daerom wanneer men den overste iets te vragen heeft, zal men dit doen met de ootmoedigheid en onderdanigheid die de eerbied vereischt, opdat het niet schyne dat men meer spreekt dan het betaamt. Doch de boertereijen en de onnuttige en tot lach verwekkende woorden, verbannen wy voor altyd uit alle plaetsen; en wylaten niet toe dat de leerling zynen mond opene voor zulke gesprekken.

ZEVENDE HOOFDSTUK.

VAN DE OOTMOEDIGHEID.

Broeders, de heilige Schrift roept tot ons en zegt: *Al wie zich verheft zal vernederd worden, en wie zich vernedert zal verheven worden*.

Met dit te zeggen leert zy ons, dat alle verheffing eene soort van hoevaerdigheid is; en de profeet geeft te kennen dat hy zich daer van wacht, als hy zegt: *Heer, myn hart heeft zich niet verhoogd, noch myne oogen hebben zich verheven: ook heb ik niet gewandeld in groote en wondere dingen die boven my zyn. Maer hoe dan? Indien ik geen nederig gevoelen had, maer myne ziel verhefte; gelyk een gespeende is by zyne moeder; alzo zy de vergelding aen myne ziel.*

Daerom, broeders, indien wy het toppunt van eene volkomene ootmoedigheid willen bereiken, en in korten tyd geraken tot die hemelsche verheffing, tot welke men opklimt door de nederigheid van het tegenwoordige leven, zoo moeten wy door onze opklimmende werken die ladder oprigten, die Jacob in den slaep verschenen is, langs welke hy engelen zag nederdalen en opklimmen. Door dit nederdalen en opklimmen moeten wy zeker niets anders verstaen, dan dat men nederdaelt wanneer men zich verheft en opklimt als men zich vernedert. De opgerigte ladder zelf is ons leven op aerde, dat van God door de vernedering des harten opgerigt wordt tot den hemel. De zyden van deze ladder zeggen wy dat onze ziel en ons lichaem zyn, in welke zyden de goddelyke roep verschillende trappen van ootmoedigheid en volmaektheid heeft ingewerkt, die wy moeten beklimmen.

De eerste trap der ootmoedigheid is dus dat men de vreeze Gods altyd voor oogen hebbe;

en trachte nooit te vergeten, maer steeds in-dachtig zy al wat God geboden heeft, en hoe degenen die God versmaden, voor hunne zonden in de hel vallen. Dat men geduriglyk het eeuwige leven overdenke, hetwelk bereid is voor degenen die God vreezen. Dat men zich op alle stonden hoede van zonden en ondeugden, die met de gedachten, met de tong, met de oogen, met de handen, met de voeten, of met den eigen wil geschieden; en dat men zich ook haeste de begeerten des vleesch te beteugelen.

De mensch denkedat God hem altyd uit den hemel aenschouwt, dat al wat hy doet op wat plaets het ook zy voor Gods aenschyn tegenwoordig is, en dat de engelen hem daer van op alle oogenblikken verslag doen. De profeet maekt ons dit bekend, wanneer hy ons God als altyd op zulke wys in onze gedachten tegenwoordig vertoont, zeggende: *God doorvorscht de harten en de nieren.* En elders: *De Heer kent de gedachten der menschen dat zy ydel zyn.* Nog zegt hy: *Myne gedachten weet gy van verre.* En: *Daerom zal der menschen gedachte u loven.* Overzulk om op zyne hoede te zyn voor kwade gedachten, zal een ootmoedige broeder altyd in zyn hart zeggen: Dan zal ik onbesmet by God zyn, indien ik my zal gewacht hebben van myne boosheid.

Onzen eigen wil te doen verbiedt ons de heilige Schrift als zy ons zegt: *En keer u af van uwen wil.* En elders vragen wy God in het gebed dat zyn wil in ons geschiede. Te regt

wordt ons dus geleerd, dat wy onzen wil niet zouden doen, als wy acht geven op hetgene de heilige Schrift zegt: *Er zyn wegen die aen de menschen regt schynen, welkers einde tot in het diepste der hel doet verzinken.* En ook op hetgene van de onachtzamen gezegd is: *Zy zyn bedorven en afgrysselyk geworden in hunnen wil.*

In de begeerten des vleesch moeten wy gelooven dat God altyd by ons tegenwoordig is, mits de profeet tot den Heer zegt: *Voor uw aenschyn is al myne begeerte.* Wy moeten ons dus hoeden van kwade begeerten, omdat de dood het begin van het behagen naby staet. Daerom geeft de heilige Schrift dit gebod: *Volg uwe begeerlykheden niet in.*

Overzulks, broeders, indien de oogen des Heeren de goeden en de kwaden aenschouwen, en de Heer uit den hemel altyd de kinderen der menschen in het oog heeft om te zien of er iemand verstandig zy en God zoeken; indien ook de engelen die over ons gesteld zyn dagelyks dag en nachtaen den Heer onzen schepper verslag doen over onze werken, zoo moeten wy alle stonden op onze hoede zyn, gelyk de profeet in den Psalm zegt, dat God ons somtyds niet zie terwyl wy afwyken tot het kwaed, en onnuttig geworden zyn; en dat hy, na in dezen tyd ons gespaerd te hebben, omdat hy goedertieren is, en afwacht dat wy ons beteren, later ons niet zegge: *Dit hebt gy gedaen en ik heb gezwegen.*

De tweede trap der ootmoedigheid is dat

men zynen eigen wil niet beminne, en geen vermaek scheppe in zyne begeerten te volbrengen; maer dat men met de werken die uitspraak des Heeren navolge waer in hy zegt: *Ik benniet gekomen om mynen wil te doen, maer van dengene die my gezonden heeft.* En elders zegt nog de heilige Schrift: *Wil heeft straf; maer noodzakelykheid geeft de kroon.*

De derde trap der ootmoedigheid is, dat men uit liefde tot God zich met eene volkomene gehoorzaamheid onderwerpeaen zynen overste, en zoo den Heer navolge, van wie de Apostel zegt: *Hy is onderdanig geworden tot de dood toe.*

De vierde trap der ootmoedigheid is, dat men met een bedaerd gemoed geduld hebbe, als men moet gehoorzamen in zaken die hard vallen of tegenstaen; ja ook als men in welker voege het zy beledigd wordt; en dat men dit dulde zonder den moed te verliezen of weg te gaen, mits de heilige Schrift zegt: *Die tot het einde toe zal volhard hebben, zal zalig zyn.* En ook: *Dat zich uw hart versterke en verbeid den Heer.* En om te toonen dat wie getrouw is, voor den Heer alles, ook wat hem tegenstaet, moet verdragen, zegt zy uit naem der lyden: *Om uwent wille worden wy den geheelen dag gedood, en geacht als schapen ter slagting geschikt.* En zich gerust stellende met de hoop der goddelyke vergelding, gaen zy met blydschap voort, en zeggen: *Maer in al deze dingen zyn wy overwinnaers door hem die ons beminde heeft.* Nog zegt de heilige Schrift op eene

andere plaats: *Gy, o God, hebt ons beproefd: Gy hebt ons door het vuur onderzocht, gelyk het zilver door het vuur onderzocht wordt: gy hebt ons in den strik gebragt: gy hebt verdrukkingen op onzen rug gelegd.* En om te toonen dat wy onder eenen overste moeten staen, gaet zy voort, en zegt: *Gy hebt menschen over onze hoofden gesteld.* Daerenboven die het gebod des Heeren in de wederwaardigheden en beledigingen door het geduld volbrengen, bieden de andere wang aen, wanneer men hen op de eene slaet; aen die hunnen rok afneemt, staen zy ook hunnen mantel af; als men hen dwingt om eene myl wegs te doen, doen zy er twee. Zy dulden met den apostel Paulus de valsche broeders, en de vervolging, en zegenen degenen die hen vervloeken.

De vyfde trap der ootmoedigheid is, dat men al de kwade gedachten die men in het hart krygt, of de misslagen die men in het verholen begaen heeft, aenzynen abt niet verberge, maer ootmoediglyk belyde. De heilige Schrift vermaent ons daer over, zeggende: *Vertoon den Heere uwen weg, en hoop op hem.* Nog zegt zy: *Belyd aen den Heere want hy is goed; want zyne barmhartigheid is in der eeuwigheid.* Ook zegt de profeet: *Ik heb myne misdadeden aen u bekend gemaakt, en myne ongerechtigheden heb ik niet verborgen.* Ik zegde: *myne ongerechtigheden zal ik tegen my aen den Heer bekenne, en gy hebt de boosheid myns harten vergeven.*

De zesde trap der ootmoedigheid is, dat de

monnik te vreden zy met al wat gering en het slechtste van al is; en zich zelve in al wat hem wordt opgelegd aenzie als een slechten en onbekwamen werkmans, zeggende met den profeet: *Ik ben tot niets gekomen, en ik ben onwetende: ik ben by u als een onredelyk dier, doch ik blyf altyd met u.*

De zevende trap der ootmoedigheid is, dat hy niet alleen met den mond zegge, maer ook in den grond zyns harten vastelyk overtuigd zy, dat hy de minste en de slechtste van allen is, en ootmoediglyk met den profeet zegge: *Ik ben een worm en geen mensch; een spot der menschen en de smaet des volks: verheven zynde ben ik vernederd en ontroerd geworden.* En ook: *Het is my goed dat gy my vernederd hebt, opdat ik uwe gerechtigheden leere.*

De achtste trap der ootmoedigheid is, dat een monnik niets doe, dan hetgene de gemeene regel des kloosters of de voorbeelden der ouderlingen voorhouden.

De negende trap der ootmoedigheid is, dat een monnik zyne tong wederhoude van te spreken; maer zwyge, et niets zegge vooral eer hy ondervraegd wordt, mits de heilige Schrift leert, dat men in het veel spreken de zonde niet ontvlucht, en dat een klapachtig man geenens voorspoed zal hebben op aerde.

De tiende trap der ootmoedigheid is, dat hy niet ligt en genegen zy tot het lachen, want er staet geschreven: *Een dwaze verheft zyne stem in het lachen.*

De elfde trap der ootmoedigheid is, dat een

monnik, als hy spreekt, het doe op een zachten toon, zonder lachen, met ootmoedigheid en bedachtzaamheid, met weinige en redelyke woorden en zonder zyne stem overluid te verheffen, mits er geschreven staet: *Aen weinige woorden kent men den wyze.*

De twaelfde trap der ootmoedigheid is, dat een monnik niet alleen met het hart, maer ook met het lichaam zyne ootmoedigheid late blyken aen die hem zien: dat hy dus op het werk, in de bidplaats, in het klooster, in den hof, op den weg, op het veld, of waer hy ook mogezitten, gaen of stil staen, altyd het hoofd gebogen hebbe, en de oogen ter aerde geslagen: dat hy steeds denkende, dat hy schuldig is aen zyne zonden, zich inbeelde, dat hy reeds voor het schroomlyk oordeel Gods verschynt, en gedurig in zyn hart tot zich zelve zegge, hetgene de publikaen van het Evangelie met neêrgeslagene oogen zegde: *Heer, ik zondaer ben niet waerdig myne oogen ten hemel te heffen.* En ook met den profeet: *Ik ben gebogen en teenemael vernederd.*

Als dus een monnik al deze trappen der ootmoedigheid zal opgeklommen zyn, zal hy aenstonds tot de liefde Gods geraken, die volmaekt is, en de vrees uitdryft; door deze zal hy al wat hy eerst niet zonder vreesonderhiel, beginnen te onderhouden zonder eenige moeite, en als natuerlyk uit gewoonte; niet meer uit vrees der hel, maer uit liefde tot Christus, uit goede gewoonte, en uit het vermaek dat hy schept in de deugden. Dit zal de

Heer zich gewaerdigen door den Heiligen Geest te toonen in zynen dienaar, die zuiver is van ondeugden en zonden.

ACHTSTE HOOFDSTUK.

VAN DE GODDELYKE DIENSTEN DES NACHTS.

Gedurende den winter, dit is van den eersten november tot Paschen, zal men, alles ryplek overwogen, opstaen in de achtste uer van den nacht, opdat men een weinig meer dan de helft van den nacht ruste, en opsta als de vertering der spyzen gemaekt is. Den tyd die overblyft na devigilien zullen de broeders, die dit van noode hebben, gebruiken om iet van de psalmen of van de lessen te leeren. Doch van Paschen tot den bovengenoemden eersten dag van november, zal men de uer van de vigilien te beginnen zóó bepalen, dat na eenen zeer kleinen tusschentyd, op welken de broeders voor de noodzakelykheden der natuer kunnen buitengaen, aenstonds de metten volgen, die men doen moet als het begint licht te worden.

NEGENDE HOOFDSTUK.

HOE VEEL PSALMEN MEN IN DE NACHTGETYDEN MOET ZEGGEN.

In den winter zal men eerst vooraf zeggen: *God geef acht op myne hulp; Heer haest u om my te helpen.* Op de tweede plaats zal men drymael zeggen: *Heer open myne lippen, en myn mond zal uwen lof verkondigen.* Waer by men zal voegen den derden psalm met: *Glorie zy den Vader*, enz, en na dien den vier en negentigsten met antifoon, of ten minste zal men hem regt door zingen. Daerop zal een lofzang van den H. Ambrosius volgen, en daerna zes psalmen met antifonen. Als deze geëindigd zyn, zal het vers gezegd worden, en de abt zal den zegen geven. En terwyl allen op banken nederzitten, zullen de broeders beurtelings in het boek dat op den lesnaer ligt dry lessen lezen, tusschen dewelke dry responsen zullen gezongen worden. Twee responsen zullen zonder *Glorie zy den Vader* gezegd worden; doch na de derde les, zal degene die zingt *glorie zy den Vader* zeggen. En als de zanger dit begint te zeggen zullen aenstonds allen van hunne banken opstaen uit eerbied en hoogachting voor de heilige Dryvuldigheid. Men zal in de vigilien de boeken lezen zoo wel van het oude als van het nieuwe

verbond, die van goddelyk gezag zyn; als ook de uitleggingen daer op gemaekt door de vermaerdste regtgeloovige leeraers en catholyke kerkvaders. Na die dry lessen met hunne responsen zullen de zes overige psalmen volgen, die met *Alleluia* moeten gezongen worden. Na deze psalmen volgt eene les uit den Apostel, die van buiten moet opgezegd worden, en het vers en het smeekgebed, dat is: *Heer, ontferm u onzer.* En zoo zullen de nachtvigilien eindigen.

TIENDE HOOFDSTUK.

HOE IN DEN ZOMER DE NACHTDIENST MOET VERRIGT WORDEN.

Van Paschen tot den eersten dag van november, zal men geheel het psalmgezag doen zoo als hier boven gezegd is; behoudens dat om de korthed der nachten geene lessen in het boek zullen gelezen worden; maer in de plaats van die dry lessen zal er eene uit het oude verbond van buiten gezegd worden, waer op een kort respons zal volgen. Al het overige zal verrigt worden zoo als gezegd is, dat is te zeggen, dat men nooit minder dan twaelf psalmen in denachtvigilien zal zeggen, behalve den derden, en den vier en negentigsten psalm.

ELFDE HOOFDSTUK.

HOE MEN OP DE ZONDAGEN DE VIGILIEN MOET
VERRIGTEN.

Des zondags zal men vroeger opstaen tot de vigilien. In deze vigilien zal men voor regel houden, dat na het zingen, zoo als wy hier voren gesteld hebben, van zes psalmen en het vers, allen in goede orde op de banken nederzitten, en uit het boek, zoo als wy hier boven gezegd hebben, vier lessen gelezen worden met hunne responsen. De zanger zal dan alleen in het vierde respons *glorie zy den Vader* zeggen, en zoo haest hy dit begint, zullen allen met eerbied opstaen. Na deze lessen zullen aenstonds de zes andere psalmen volgen met antifonen gelyk de vorige, en een vers. Na deze zullen wederom vier andere lessen gelezen worden met hunne responsen, op dezelfde wys als boven. Na deze zal men dry gezangen uit de profeten zeggen, die de abt zal hebben voorgeschreven. Deze gezangen zullen met *alleluia* gezongen worden; en nadat het vers gezegd, en de zegen van den abt gegeven is, zal men op dezelfde wys als boven vier andere lessen uit het nieuwe verbond lezen. Na het vierde respons zal de abt den lofzang *God wy loven u* aenheffen. Als deze geëindigd is, zal de abt eene les uit het Evan-

gelie lezen, onder dewelke allen zullen regt staen met eerbied en vrees. Na deze les zullen allen antwoorden: *Amen*. Aenstonds zal de abt den lofzang: *U betaemt lof*, daer by voegen; en na het geven van den zegen, zullen zy de metten beginnen. Deze orde van de vigilien te doen zal men op dezelfde wys ten allen tyde, zoo wel in den zomer als in den winter des zondags onderhouden, ten zy men toevalliglyk (hetgene God verhoede) te laet opstonde, en iet van de lessen of de responsen moeste verkorten. Men moet nochtans wel zorg dragen dat dit niet voorvalle, en als het gebeurt, zal diegene door welkers onachtzaamheid het is voorgevallen, daer voor beoorlyk aen God voldoen in de bidplaats.

TWAELFDE HOOFDSTUK.

HOE DE DIENST DER METTEN MOET VERRIGT
WORDEN.

Des zondags zal men in de Metten vooreerst den vier en zestigsten psalm zeggen, zonder antifoon, regt door. Nadien zal men den vyftigsten zeggen met *Alleluia*, en na dezen den honderd en zeventienden, en den twee en zestigsten. Daerna het gezang *Benedicite*, en den psalm *Laudate*; eene les uit het boek der veropenbaringen van buiten, een respons, eenen lofzang van den H. Ambrosius, het

vers, het gezang uit het Evangelie, het smeekgebed, en daarmede is de dienst geëindigd.

DE TIENDE HOOFDSTUK.

HOE OP DE ANDERE DAGEN DER WEEK DE METTEN
MOETEN VERRIGT WORDEN.

Op de gemeene dagen zal men den dienst der Metten verrigten op de volgende wys. Vooreerst zal men den zes en zestigsten psalm zonder antifoon en wat langzaam zeggen gelyk des zondags, opdat allen aanwezig zouden zyn by den vyftigsten die met antifoon zal gezegd worden. Nadien zullen twee andere psalmen gezegd worden volgens gewoonte; te weten des maendags de vyfde en de vyf en dertigste. Des dingsdags de twee en veertigste en de zes en vyftigste. Des woensdags de dry-en de vier en zestigste. Des donderdags de zeven-en de negen en tachtigste. Des vrydags de vyf en zeventigste en de een en negentigste. Des zaterdags de honderd en twee en veertigste, en het gezang uit het boek der tweede wet, hetwelk men in twee moet verdeelen, achter elk deel zeggende: *Glorie zy den Vader, enz.* De overige dagen zal men een gezang uit de profeten zeggen, elk op zynen dag, naer het gebruik der Roomsche Kerk. Daerna volgt de psalm *Laudate*, dan

eene les uit den Apostel, van buiten opgezegt; een respons, een lofzang van den H. Ambrosius, het vers, het gezang uit het Evangelie, het smeekgebed; en daarmede is de dienst geëindigd.

Men zal nooit den dienst der Metten of der Vesperen eindigen zonder dat de overste op het laetste met luider stem het gebed des Heeren zegge, ter oorzaak der verergeren, die dikwyls gelyk doornen in het klooster ontsaen, opdat de broeders vermaend door de belofte die zy in dit gebed doen: *Vergeef ons onze schulden gelyk wy vergeven onze schuldenaren*; zich zouden zuiveren van zulk gebrek. Na de andere diensten zal het laetste gedeelte van dit gebed gezegd worden, zoo dat allen antwoorden: *Maer verlos ons van den kwade.*

DE TIENDE HOOFDSTUK.

HOE MEN DE VIGILIEN MOET VERRIGTEN OP DE
FEESTDAGEN DER HEILIGEN.

Op de feestdagen der heiligen, en op alle hoogtyden zal men doen gelyk wy gezegd hebben dat op de zondagen moet gedaen worden; uitgenomen dat men de psalmen, antiphonen en lessen zal zeggen die aan den dag eigen zyn, zoo nochtans, dat men de bovengemelde orde onderhoude.

VYFTIENDE HOOFDSTUK.

OP WELKE TYDEN ALLELUIA GEZEJD WORDT.

Van Paschen tot Pinxteren zal men altyd *Alleluia* zeggen zoo wel met de psalmen als in de responsen. Doch van Pinxteren tot het begin van den vaste, zal men het alleenelyk alle nachten in de nachtgetyden zeggen met de zes laetste psalmen. Alle zondagen buiten den vaste zullen de gezangen, de Metten, de Primen, de Tertien, de Sexten, en de Nonen met *Alleluia* gezegd worden; maer de Vesperen met Antifoon. De Responsen zullen nooit met *Alleluia* gezegd worden dan van Paschen tot Pinxteren.

ZESTIENDE HOOFDSTUK.

HOE DE GODDELYKE DIENSTEN DOOR DEN DAG
MOETEN VERRIGT WORDEN.

Gelyk de profeet zegt: *Zeven mael daegs heb ik u lof gezegd*; wy zullen dit geheiligde getal van zeven zóó volbrengen, indien wy op de uer der Metten, der Primen, der Tertien, der Sexten, der Nonen, der Vesperen, en der Completen ons kwyten van de pligten van onzen dienst: immers het is van die uren van den dag dat hy gezegd heeft: *Zeven mael daegs heb ik u lof gezegd*, want van de nacht-vigilien

zegt dezelfde profeet: *Te middernacht stond ik op om u te loven*. Laten wy dus op deze tyden onzen Schepper loven over de oordeelen zyner gerechtigheid, te weten op de uer der Metten, der Primen, der Tertien, der Sexten, der Nonen, der Vesperen, en der Completen, en staen wy des nachts op om zynen lof te verkondigen.

ZEVENTIENDE HOOFDSTUK.

HOEVEEL PSALMEN MEN OP DE BOVENGEHELDE
UREN ZINGEN MOET.

Tot hiertoe hebben wy de orde van het psalmgezag voor de nachtgetyden en voor de Metten voorgeschreven: laten wy nu zien voor de volgende uren. Te Primen zal men dry psalmen zeggen, elk afzonderlyk, en niet onder een: *Glorie zy den Vader*; den lofzang derzelveuer, na het vers: *God geef acht op myne hulp*, eer dat men de psalmen begint. Nadat de dry psalmen voleind zyn, zal eene les opgezegd worden, het vers, en: *Heer, ontferm u onzer*; en dan zal men sluiten. De Tertien, Sexten en Nonen zal men op dezelfde orde verrigten: het gebed, dat is het vers, de lofzang dezer uren, dry psalmen, de les, het vers, *Heer, ontferm u onzer*, en men zal sluiten. Indien de vergadering talryk is, zal men de psalmen met antifoon, doch indien zy klein is, regt door zingen. Den dienst der vesperen

zal men voltrekken met vier psalmen met antifonen. Na deze psalmen zal eene les gezegd worden; daarna een respons, een lofzang van den H. Ambrosius, een vers, het gezang uit het Evangelie, het smeekgebed, het gebed des Heeren, en men zal sluiten. De completen zal men voltrekken met dry psalmen, die psalmen moeten regt door zonder antifoon gezegd worden; na deze de lofzang dier uer, eene les, een vers, *Heer, ontferm u onzer*, de zegen, en daerop zal men sluiten.

ACHTTTIENDE HOOFDSTUK.

OP WELKE ORDE DE PSALMEN MOETEN GEZEGD WORDEN.

In de getyden van den dag zal men altyd voor eerst zeggen het vers: *God geef acht op myne hulp; Heer haest u om my te helpen*, en *Glorie zy den Vader, enz.* Dan den lofzang van elke uer. Vervolgens te Primen zal men des zondags vier afdeelingen zeggen van den honderd en achttienden psalm. In de overige uren, dit is in de Tertien, Sexten en Nonen, in elke dry afdeelingen van den voornoemden honderd en achttienden psalm. Des maendags zal men te Primen dry psalmen zeggen, te weten, den eersten, den tweeden en den zesden; en zoo zal men elken dag tot den zondag toe te Primen dry psalmen zeggen, op orde af, tot den negentienden; zoo nochtans dat de ne-

gende en de zeventiende psalm verdeeld worden in twee afdeelingen met *Glorie zy den Vader*, achter elke: en zoo zal men des zondags de vigilien altyd beginnen van den twintigsten. In de Tertien, Sexten, en Nonen zal men des maendags de negen overige afdeelingen van den honderd en achttienden psalm zeggen, dry in elke dier uren. Als dus de honderd en achttiende psalm op twee dagen zal voleind zyn, te weten op den zondag en den maendag, zal men des dinsdags te Tertien, te Sexten en te Nonen dry psalmen zeggen, van den honderd en negentienden, tot den honderd en zeven en twintigsten, dat is negen psalmen: en die psalmen zal men tot zondags toe in die uren altyd herhalen, behoudende ook alle dagen dezelfde orde van lofzangen, lessen en versen; en op zulke wys dat men des zondags van den honderd en achttienden psalm altyd beginne.

In de vesperen zal men alle dagen vier psalmen zingen: die psalmen zal men beginnen van den honderd en negenden, tot den honderd en zeven en veertigsten, die uitgezonderd, die tot verschillende uren daer uitgenomen zyn, te weten van den honderd en zeventienden tot den honderd en zeven en twintigsten, den honderd en dry en dertigsten, en den honderd en twee en veertigsten. De overige moeten alle in de vespers gezegd worden. En omdat er dry psalmen te kort komen, zal men diegene verdeelen, die in het bovengenoemde getal de langste bevonden

worden, te weten den honderd en acht en dertigsten, den honderd en dry en veertigsten, en den honderd en vier en veertigsten. Doch daer de honderd en zestiende klein is, zal men hem voegen by den honderd en vyftienden. De orde van de psalmen der vesperen dus bepaeld zynde, zal men het overige, dat is de lessen, de responsen, de lofzangen, de versen, en de gezangen volbrengen, gelyk wy hier boven vastgesteld hebben. In de completen zal men dagelyks dezelfde psalmen herhalen, te weten den vierden, den negentigsten en den honderd en dry en dertigsten.

De orde van het psalmgezag door den dag zoo bepaeld zynde, zullen al de overige psalmen die daer niet in begrepen zyn, gelykelyk verdeeld worden in zeven nachtvigilien, zoodanig dat men eene afdeeling make in de langste, en dat men er twaelf stelle voor elken nacht. Vooral waerschuwen wy dat indien deze verdeeling der psalmen aen iemand mishaegt, hy eene andere kan aennemen, wanneer hy die beter oordeelt; zoo nochtans dat men volstrekt onderhoudt van alle weken het gansche psalmboek ten getalle van honderd en vyftig psalmen te lezen, en van het des zondags in de vigilien altyd van vooraf te hermenen. Want monniken die minder dan het psalmboek met de gewoonelyke gezangen op den tyd van eene geheele week lezen, zyn al te onachtzaam in hunne godsdienstige pligten te kwyten, vermits wy lezen dat onze heilige vaders vuriglyk op eenen dag volbragt hebben,

hetgeen wel te wenschen ware, dat wy lassen op eene gansche week volbragten.

NEGENTIENDE HOOFDSTUK.

VAN DE MANIER VAN PSALMEN TE ZINGEN.

Wy gelooven dat God overal tegenwoordig is, en dat de oogendes Heeren op alle plaetsen de goeden en de kwaden aanzien; laten wy nochtans dit voornamentlyk zonder eenige twyfeling gelooven wanneer wy in den goddelyken dienst tegenwoordig zyn. Laten wy daerom altyd indachtig zyn hetgeen de profeet zegt: *Dient den Heer met vrees.* En elders: *Zingt wysselyk lof.* En: *Voor het aenschyn der engelen zal ik u lof zingen.* Laten wy dus nadenken hoe wy in het aenschyn van God en van zyne engelen moeten tegenwoordig zyn; en laten wy zóó staen psalmen te zingen, dat ons hart overeenkome met onze stem.

TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

VAN DE EERBIEDIGHEID IN HET GEBED.

Indien wy, wanneer wy aen magtige menschen iets willen voorstellen, dit niet durven doen dan met ootmoedigheid en eerbiedigheid; hoe veel te meer moet men den Heere God van het geheelal zyne beden voordragen met de

diepste ootmoedigheid en met eene regtzinnige godvruchtigheid? Want wy moeten wel weten dat het niet door vele woorden, maer door de zuiverheid des harten, en door tranen van leedwezen is, dat wy verhoord worden. Daerom moet het gebed kort en zuiver zyn, ten ware het welligt uit beweging van de inspraek der goddelyke gratie verlengd wierde. Het gebed nochtans, dat in het gemeen geschiedt, moet gansch kort zyn, en als de overste het teeken gegeven heeft, moeten allen te samen opstaen.

EEN EN TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

VAN DE DEKENS DES KLOOSTERS.

Indien de vergadering talryk is, moeten er broeders van goede faem en heilig leven uitgekozen en tot dekens aengesteld worden, om elk over eene afdeeling van tien personen zorg te dragen in alles, volgens de geboden van God en de bevelen van hunnen Abt. Er moeten zulke dekens gekozen worden, aen welke de Abt gerust een gedeelte van zyne bediening kan toevertrouwen. Zy moeten niet gekozen worden volgens hunnen rang; maer volgens de deugdzaamheid van hun leven, hunne wysheid en geleerdheid. Indien by geval iemand onder hen door eenige hoovaerdigheid opgeblazen, berispelyk bevonden

wordt, en tot drymael toe vermaend zich niet wil beteren, zal hy afgezet, en een andere die zulks waerdig is in zyne plaets aengesteld worden. Hetzelfde bevelen wy aengaende den Proost.

TWEE EN TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

HOE DE MONNIKEN MOETEN SLAPEN.

Elk zal in eene byzondere bedstede slapen. Het beddegerief zal een iegelyk volgens de beschikking van den Abt ontvangen, overeenkomstig met hunne levenswys. Indien het mogelyk is, zullen zy alle in éene plaets slapen; doch als het groot getal dit niet toelaet, zullen tien of twintig te samen rusten met hunne oversten, die de zorg over hen hebben. In die plaets moet altyd licht branden tot den morgen toe. Zy moeten gekleed slapen en omgord met riemen of koorden: hunne mesjes zullen zy als zy slapen aen hunne zyde niet hebben, opdat zy welligt in den droom zich zelve niet zouden kwetsen terwyl zy slapen. Dat de monniken dus altyd bereid zyn, en zoodra het teeken gegeven is zonder vertoeven opstaende zich haesten om elkander voor te komen in den goddelyken dienst; nochtans met statigheid en zedigheid. De jonge broeders zullen hunne bedsteden niet naest elkander hebben, maer vermengd onder de oude.

Opstaende om naer den goddelyken dienst te gaen zullen zy elkander zediglyk opwekken, opdat de slaperigen geene verschooning zouden hebben.

DRY EN TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

VAN DEN BAN VOOR DE MISSLAGEN.

Indien men bevindt dat een broeder hardnekkig, ongehoorzaam, hoovaerdig, tot morren genegen, of in iets aen den heligen regel of aen de geboden zyner oversten wederspanning is, die zal volgens het gebod onzes Heeren eens of twee mael in het geheim van zyne oversten vermaend worden. Indien hy zich niet betert, zal hy openbaerlyk in de tegenwoordigheid van allen berispt worden. Als hy zich zoo nog niet betert, zal hy in den ban gedaen worden, zoo hy begrypt hoe groot die straf is. Doch by aldien hy kwaedaerdig is, zal men hem lyfkastydingen doen ondergaen.

VIER EN TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

WAT MEN AENGAENDE DEN BAN ONDERHOUDEN MOET.

De ban en de straf moeten min of meer zwaer zyn volgens de zwaerte van den mis-

slag; en het hangt van den Abt af te oordeelen over de zwaerte der misslagen. Nochtans zoo een broeder in ligte fouten bevonden wordt, zal hy alleenlyk van de gemeene tafel beroofd worden. Die van de gemeene tafel beroofd is, zal dit onderhouden: dat hy in de bidplaets noch psalm noch antifoon beginne, noch eene les leze, tot dat hy zal voldaan hebben. Zynen maelyd zal hy alleen nemen na den maelyd der broeders in zulke maet en op zulke uer, gelyk de Abt zal denken dat hy het verdient. Als by voorbeeld de broeders des middags eten, zal hy wachten tot de negende uer: eten de broeders de negende uer, zal hy het tegen den avond doen: en dit zoo lang tot dat hy na behoorlyke voldoening vergiffenis bekomt.

VYF EN TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

VAN DE GROVE FOUTEN.

De broeder die zich aen eene grove fout schuldig heeft gemaakt, zal van de tafel en van de bidplaets uitgesloten worden. Niemand der broeders zal eenig gezelschap noch samenspraek met hem hebben. In den weedom der boetvaardigheid volhardende, zal hy alleen het werk verrigten dat hem is opgelegd, en voor oogen hebben die schrikkelyke spreuk van den Apostel, dewelke zegt, dat zulke

mensch overgeleverd is aen Satan tot verderf des vleesch, opdat de geest behouden zy in den dag des Heeren. Zynen maeltijd zal hy alleen nemen in zulke maet en op zulke uer gelyk de Abt zal denken dat hy het verdient. Van niemand zal hem in het voorbygaen de zegen gegeven worden, noch ook over de spys die hem gegeven wordt.

ZES EN TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

VAN DEGENEN DIE ZONDER VERLOF VAN DEN ABT
ZICH VERVOEGEN BY DIE IN DEN BAN ZYN.

Byaldien een broeder zonder verlof van den Abt, op welke wys het zy, zich vervoegen durft by eenen broeder die in den ban is, of met hem spreken, of eene hoodschap tot hem stieren, zulke zal dezelfde straf van den ban ondergaen.

ZEVEN EN TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

HOE DE ABT MOET BEZORGD ZYN VOOR DEGENEN
DIE IN DEN BAN ZYN.

De Abt zal met de allergrootste vlyt zorg dragen voor de broeders die in eenigen mislag gevallen zyn: *Want niet de gezonden, maer de zieken hebben den geneesmeester van*

noode. En daerom moet hy op alle manieren handelen gelyk een verstandig geneesmeester, en hun als geheime vertroosters medegezellen toezenden, die bejaerde en voorzigtige broeders zyn, om hunnen wankelenden broeder in het geheim te vertroosten, tot ootmoedige voldoening aen te sporen en op te beuren, opdat hy niet door al te groote droefheid verslonden worde; maer gelyk de Apostel zegt, *dat men hem liefde betoone, en dat allen voor hem bidden.* De Abt moet dus grootelyks bezorgd zyn voor de broeders die in eenigen misslag gevallen zyn, en met al zyn vernuft en schranderheid opletten dat hy niet één van de hem toevertrouwde schapen doe verloren gaen. Immers hy moet weten dat hy de zorg voor de kranke zielen, maer niet de dwingelandy over de gezonde heeft aenvaard. Dat hy de bedreiging van den profeet vreeze, door denwelken God zegt: *Hetgene vet was naemt gy voor u; en hetgene gebrekkelyk was, verwierpt gy.* Dat hy het goedertieren voorbeeld navolge van den goeden herder, die negen en negentig schapen in de bergen verliet om één dat verdood was te gaen zoeken, met welkers krankheid hy zulk medelyden heeft gehad, dat hy zich gewaerdigd heeft het op zyne heilige schouders te leggen en zoo naer de kudde terug te brengen.

ACHT EN TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

VAN DEGENEN, DIE HOEWEL DIKWYLS
BERISPT, ZICH NIET BETEREN.

Zoo een broeder voor de eene of de andere fout dikwyls berispt, ja ook in den ban gedaen geweest is, en zich niet betert, zal hem eene strenge bestraffing gegeven worden: indien hy zich daerdoor noch niet betert, of welligt (hetgene God verhoede) door hoovaerdigheid opgeblazen, zelfs zyne werken verdedigen wil, dan zal de Abt handelen gelyk een verstandig geneesmeester. Alswanneer hy de verzachtende middelen, den balsem der vermaningen, de aertseneijen van de heilige Schrift, eindelyk ook de branding van den ban, en de slagen der roeden gebezigd heeft; en nochtans ziet dat zyne nyverheid niets baet; dat hy dan, hetgene krachtiger is, zich met al de broeders tot het gebed begeve, opdat de Heer die alles vermag, de gezondheid aen dien kranken broeder verleene. Zoo deze zelfs op die wys niet geneest, dan zal eindelyk de Abt tot de afsnyding overgaen, gelyk de Apostel zegt: *Zondert den booze van u af.* En elders: *Byaldien een ongeloovige vertrekt, dat hy vertrekke, opdat een schurft schaep de gansche kudde niet besmette.*

NEGEN EN TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

OF DE BROEDERS DIE HET KLOOSTER VERLATEN,
WEDEROM MOETEN AENGENOMEN WORDEN.

Byaldien een broeder die door zyn eigene fout het klooster verlaet, of er uitgejaegd wordt, wil wederkeeren, zal hy eerst beloven dat hy zich volkomenlyk zal beteren van de fout voordewelke hy is weggegaen; en dan zal hy op de laetste plaats aengenomen worden, opdat daerdoor zyne ootmoedigheid beproefd worde. Indien hy wederom weggaet, zal hy tot drymael toe op zulke wys ontvangen worden: daarna moet hy weten, dat het verlof om weder te keeren hem volstrekt zal ontzegd worden.

DEERTIGSTE HOOFDSTUK.

HOE DE MINDERJARIGE KINDEREN ZULLEN
GESTRAFT WORDEN.

Elke ouderdom of vatbaerheid moet zyn eigene handelwys hebben: daerom wanneer de kinderen of minderjarigen, of degenen die niet wel kunnen begrypen hoe groot de straf van den ban is, eenen mislag begaen, zal men hen straffen met hen streng te doen vasten, of bedwingen met hen wakker te geesselen, opdat zy zich zouden beteren.

EEN EN DERTIGSTE HOOFDSTUK.

HOEDANIG DE KELDERMEESTER DES KLOOSTERS
MOET ZYN.

Tot keldermeester des kloosters zal men eenen broeder uit de gemeente kiezen, die voorzigtig is, ryp van zeden, matig, geen groote eter, niet trotsch, geen woelgeest, niet beledigend, niet traeg, geen verkwister; maar die God vreest, en die als een vader zy voor geheel de gemeente. Hy zal voor alles zorg dragen; zonder bevel van den Abt zal hy niets doen: hy zal bewaren hetgene hem wordt bevolen: hy zal de broeders niet bedroeven. Als een broeder hem soms iets vraegt dat onredelyk is, zal hy hem niet bedroeven met hem te versmaden, maer hy zal hem met goede woorden en met ootmoedigheid weigeren hetgene deze te onregt vraegt. Dat hy zyne ziel gade sla, en indachtig zy hetgene de Apostel zegt: *Die wel zal gediend hebben zal een hoogere plaats verdienen.* Hy zal met de allergrootste vlyt zorg dragen voor de zieken, de kinderen, de gasten, en de armen, voor zeker houdende, dat hy van die allen in den dag des oordeels rekening zal geven. Al den huisraed en geheel de have van het klooster zal hy aenzien als waren het heilige vaten van het altaer. Niets denke hy te mogen veronachtzamen. Dat hy zich niet overgeve aen de gierigheid, noch de

vermogens van het klooster verkwiste, of opmake; maer dat hy alles met maet doe en volgens het bevel van zynen Abt. Vooral dat hy ootmoedig zy, en aen wie hy niets te geven heeft, een goed antwoord geve; want er staet geschreven: *Een goed woord gaet de beste gift te boven.* Dat hy zorg hebbe voor al wat de Abt hem bevolen heeft, maer zich niet aenmatige hetgene deze hem heeft verboden. Dat hy aen de broeders de gestelde levensmiddelen geve zonder trotschheid noch uitstel, om hun geen verergernis te geven, indachtig zynde wat volgens het woord Gods verdient *die eenen van de kleinen zal verergerd hebben.* Indien de gemeente talryk is, zullen hem medehelpers gegeven worden om hem onderstand te bieden, opdat hy met goeden moed het hem opgelegde ambt waerneme. Op betamelyken tyd zal men geven hetgene moet gegeven worden, en vragen hetgene men te vragen heeft, om niemand te stooren noch te ontrusten in het huis Gods.

TWEË EN DERTIGSTE HOOFDSTUK.

VAN DE WERKTUIGEN EN HUISRAED DES KLOOSTERS.

Al wat het klooster bezit, in werktuigen, kleederen, of alanderslag van voorwerpen, zal de Abt toevertrouwen aen broeders, op welkers levenswys en zeden hy kan staet maken. Hy zal hun alles te bewaren en te verzamelen

geven gelyk hy het zal goedvinden, en van alles een geschrevene lyst houden, opdat hy wete wat hy geeft en wat hy wederkrygt, als hy aen den eenen broeder na den anderen die zaken te bewaren geeft. Indien iemand de zaken des kloosters morsig of onachtzaam zal behandeld hebben, zal hy berispt worden; en zoo hy zich niet betert, zal hy volgens den regel gestraft worden.

DRY EN DERTIGSTE HOOFDSTUK.

OF DE MONNIKEN IETS IN EIGENDOM MOETEN BEZITTEN.

Voor al moet dit misbruik van eenigen eigendom te hebben, tot den wortel toe in het klooster uitgeroeid worden: en dat niemand zich verstoute iets te geven of aen te nemen zonder toelating van den Abt, noch eenige hoegenaemde zaak in eigendom te bezitten, noch boek, noch zakboekje, noch schryfgriffie, noch iets hoegenaemd, mits zy noch hunne lichamen noch hunnen wil onder hun eigene magt mogen hebben. Al wat zy van noode hebben moeten zy van den overste des kloosters verwachten, en het is hun niet geoorloofd iets te hebben dat de Abt niet gegeven of toegestaan heeft. Alles moet gemeen zyn onder allen, gelyk er geschreven staet. Niemand zegge of bewere dat hem iets toebehoort. Indien men bevindt dat iemand tot dit

allerergste misbruik genegen is, zal men hem eens en andermaal eene vermaning geven, en zoo hy zich niet betert, zal hy straf ondergaen.

VIER EN DERTIGSTE HOOFDSTUK.

OF IN ALLER NOODZAKELYKHEDEN OP DEZELFDE WYS MOET VOORZIEN WORDEN.

Gelyk er geschreven staet: *Men deelde aen een ieder uit, naer dat elk van noode had.* Wy zeggen hier niet dat men uitzondering van persoonen maken moet (hetgene God verhoede) maer dat men de krankheden in acht moet nemen. Die minder van noode heeft, dat hy God danke, en niet bedroefd zy; doch die meerder noodig heeft, dat hy zich verootmoedige om zyne krankheid, en zich niet verhoovaerdige om de bermhartigheid: zóó zullen al de leden in vrede zyn. Bovenal dat het gebrek niet verschyne van te morren door eenige hoegenaemde woorden of teekenen, om welke reden het ook zy. Als men iemand daeraen pligtig bevindt, zal hy strengelyk gestraft worden.

VYF EN DERTIGSTE HOOFDSTUK.

VAN DE WEKELYKSCHKE KEUKENDIENAERS.

De broeders zullen elkander zóó dienen, dat niemand ontslagen worde van den dienst der keuken, ten zy hy krank zy of bezig met eene zaak van grootere aangelegenheid, omdat men daerdoor grooteren loon en liefde bekomt. Aen de zwakken zal men medehelpers geven, opdat zy dit zonder verdriet doen. Ja allen zullen medehelpers hebben volgens de grootte der gemeente en de ligging der plaets. Indien de gemeente talryk is, zal de keldermeester ontslagen zyn van den dienst der keuken; alsook indien eenige, gelyk wy gezegd hebben, door zaken van grootere aangelegenheid belet zyn. De overigen zullen elkander met liefde dienen.

Die den dienst der week staet te voleinden, zal des zaterdags alles schoon maken, en de doeken wasschen waarmede de broeders hunne handen en voeten afdroogen. Die den dienst voleind heeft, en die hem moet gaen beginnen, zullen aen allen de voeten wasschen. Den huisraad die tot zynen dienst behoort, zal hy zuiver en in goeden staet aen den keldermeester wedergeven, en deze zal dien geven aen die de week begint, opdat hy wete wat hy geeft en wat hy wederkrygt. Eene uer voor den maeltijd zullen de weke-

lyksche dienaers boven het vastgestelde voedsel elk een weinig drank en brood krygen, opdat zy op de uer van den maeltijd zonder morren noch groote moeite hunne broeders zouden dienen. Doch op de feestdagen zullen zy wachten tot na de Mis.

De dienaers die hunne week beginnen en eindigen zullen des zondags in de bidplaats zoohaest de Metten geëindigd zyn voor de voeten van allen nedergestort verzoeken dat men voor hen bidde. Die zyne week voleind heeft, zal dit vers zeggen: *Gezegend zyt gy, Heere God, die my geholpen en vertroost hebt.* En als hy dit dry mael gezegd heeft, zal hy den zegen ontvangen. Achtervolgens zal die de week begint zeggen: *God geef acht op myne hulp; Heer haest u om my te helpen.* En allen zullen dit tot drymael herhalen; daerop zal hy den zegen ontvangen en zynen dienst beginnen.

ZES EN DERTIGSTE HOOFDSTUK.

VAN DE BROEDERS DIE KRANK ZYN.

. Men moet vooral en bovenal bezorgd zyn voor de zieken, zoo dat men hen dient gelyk Christus zelven, mits hy gezegd heeft: *Ik ben krank geweest en gy hebt my bezocht.* En: *Hetgene gy aen eenen van deze myne minste broeders gedaen hebt, hebt gy aen my gedaen.* De zieken moeten van hunnen kant naden-

ken dat men hen ter eere Gods dient, en door overtollige lastigheid hunne broeders die hen dienen geene moeite aendoen: men moet hen nochtans geduldig verdragen, omdat men wegens zulken grooteren loon verwerft. Dat dus de Abt de allergrootste zorg drage dat zy in geener voege veronachtzaemd worden.

De kranke broeders moeten een afgezonderd vertrek hebben, en een godvreezenden, naerstigen en zorgvuldigen oppasser. Men zal de kranken het gebruik der baden aanbieden zoo dikwyls het hun dienstig is; maer de gezonden en byzonderlyk de jongen zal men het zeldzamer toestaen. Aen die krank en aen die geheel zwak zyn, zal het toegestaen worden vleesch te eten, om hen te herstellen; doch als zy zich beter vinden, zullen zy allen volgens gewoonte zich van vleesch onthouden. De Abt zal de allergrootste zorg dragen dat de kranken noch van de keldermeesters, noch van de oppassers veronachtzaemd worden, omdat allen alating van zyne onderdanen hem aengaet.

ZEVEN EN DERTIGSTE HOOFDSTUK.

VAN DE OUDERLINGEN EN KINDEREN.

Schoon de menschelyke natuer uit haer zelve genegen is tot medelyden jegens deze ouderdommen, te weten van de ouderlingen en van de kinderen, nochtans moet het gezag

van den regel in hunne noodwendigheden voorzien. Men moet altyd hunne zwakheid in acht nemen, en wegens het voedsel zal men hen geensints de strengheid van den regel doen onderhouden, maer hen met goedertierenheid en toegevendheid behandelen, en de gestelde uren laten voorkomen.

ACHT EN DERTIGSTE HOOFDSTUK.

VAN DEN WEKELYKSCHEN LEZER.

Men mag niet nalaten te lezen aen de tafel terwyl de broeders hunnen maelyd nemen. Niet die toevalliglyk het boek opneemt, zal zich verstouten daer te lezen; maer die de geheele week lezen moet zal des zondags beginnen: hy zal na de mis en de communie de gebeden der gansche gemeente verzoeken, opdat God van hem den geest van hoovaerdigheid afkeere. Allen zullen in de bidplaats drymael het volgende vers zeggen, zoo nochtans dat hy het eerst zegt: *Heer, open myne lippen, en myn mond zal uwen lof verkondigen.* Daer op zal hy den zegen ontvangen, en dan zyne week van lezen beginnen.

Men zal aen de tafel de allerdiepste stilzwijgendheid onderhouden, zoo dat er geen gemompel, noch iemands stem gehoord wordt, dan die van den lezer. Hetgene aen die eten of drinken van noode is, zullen de broeders aen elkander zoo toedienen, dat niemand iets

behoeft te vragen. Indien iemand iets van noode heeft, zal hy het liever vragen met het geklink van eenig teeken, dan wel met spreken. Niemand veroorlove zich aldaer iets wegens hetgene er gelezen wordt of andere zaken te vragen, om geene gelegenheid te geven aen den duivel; ten ware de overste welligt iets in korte woorden tot stichting zeggen wilde. De broeder die de week van lezen heeft, zal eer hy begint te lezen een weinig brood en drank nutten, om reden van de heilige Communie, en opdat het hem niet bezwaerlyk valle nuchter te blyven. Daerna zal hy met de wekelyksche koks en met de dienaers zynen maeltyd nemen. De broeders moeten niet by beurten lezen of zingen, maer alleenelyk diegene, welke de aenhoorders kunnen stichten.

NEGEN EN DERTIGSTE HOOFDSTUK.

VAN DE MAET DER SPYZEN.

Wy gelooven dat voor den dagelykschen maeltyd, zoo welke der zesde als der negende uer, aen alle tafelen twee gekookte spyzen genoeg zyn, om de krankheden van verscheidene, opdat degene die soms van de eene niet heeft kunnen eten, van de andere zynen nooddrift neme. De broeders moeten dus met twee gekookte spyzen vergenoegd zyn: als

men boomvruchten of jonge groenten heeft, kan men er eene derde by doen.

Een brood dat ruim een pond weegt is voor elken dag genoeg, hetzy men één mael, hetzy men middag- en avondmael neme. Wanneer men een avondmael neemt, zal de keldermeester het derde deel van dit pond bewaren om het op het avondmael te geven.

Als de arbeid soms buitengewoon zwaer is, vermag de Abt, zoo hy het goed vindt, iets meer te geven, zoo nochtans dat er geen overdaed geschiedt, opdat nooit eenige Monnik eene onvertering hebbe: immers niets is zoo tegenstrydig aen allen christen als de overdaed, gelyk de Heer zegt: *Ziet toe dat uwe harten niet bezwaerd worden door overdaed en dronkenschap.* Aen de minderjarige kinderen zal men dezelfde hoeveelheid niet geven, maer minder dan aen die ouder zyn, om in alles de matigheid te onderhouden.

Van het vleesch van viervoetige dieren zullen allen zich volstrekt onthouden, uitgenomen die zeer zwak of ziek zyn.

VEERTIGSTE HOOFDSTUK.

VAN DE MAET VAN DEN DRANK.

Elk heeft een byzondere gaef van God; de eene deze, de andere degene; en daarom bepalen wy niet zonder eenige ongerustheid de maet van spys en drank voor anderen. Nochtans acht

gevende op de zwakheid der zieken, gelooven wy dat een halve kan wyn daags voor elk genoeg is. Die, aen welke God vergunt er zich van te kunnen onthouden, moeten weten dat zy een byzonderen loon zullen ontvangen. Indien de omstandigheden der plaats, of de arbeid of de hitte van den zomer meerder vereischen, zal dit van het goeddunken van den overste afhangen; doch deze moet altyd toezien, dat hierdoor geene overmaat noch dronkenschap plaats hebbe. Wy lezen wel dat de wyn voor de Monniken in het geheel niet geschikt is; doch mits men op onze tyden hen dit niet kan doen aennemen, laten wy ten minste daerin overeenkomen van niet te drinken tot overmaat toe, maer met veel matigheid, omdat de wyn ook de wyzen van God doet afkeeren. Byaldien men ergens uit hoofde van de omstandigheden der plaats zelfs de bovengenoemde maet niet kan vinden, maer veel minder of in het geheel niets, zoo zullen degenen die daer wonen, den Heer zegenen en niet morren. Dit bevelen wy bovenal dat er niet gemord worde.

EEN EN VEERTIGSTE HOOFDSTUK.

OP WELKE UREN DE BROEDERS DEN MAELTYD
MOETEN NEMEN.

Van het heilig feest van Paschen tot Pinxteren zullen de broeders op de zesde uer hun

middag- en tegen den avond hun avondmael nemen. Gedurende den zomer, van Pinxteren te beginnen, zullen zy des woendags en des vrydags vasten tot de negende uer, indien de Monniken geen werk op het veld hebben, noch door de al te groote hitte ontsteld zyn. De andere dagen zullen zy op de zesde uer hun middagmael nemen; en dit zullen zy alle dagen doen, als zy op het veld arbeiden moeten, of dat de hitte van den zomer al te groot is, hetgene overgelaten wordt aen het goeddunken van den Abt, die alles zoodanig moet matigen en beschikken, dat de zielen zalig worden, en dat de broeders hunne taek volbrengen zonder reden te hebben van te morren.

Van den veertienden dag van september tot het begin van den vaste zullen zy altyd op de negende uer, doch in den vaste tot Paschen toe des avonds hunnen maeltijd nemen. Nochtans zal men den tyd van den avond zoo nemen, dat het niet noodig zy op den maeltijd licht te ontsteken, maer dat alles nog by het licht van den dag voleind worde. Ja op alle tyden, of het vastendag is of niet, zal men de uren van den maeltijd zoo stellen, dat alles by klaren dag geschiede.

TWEE EN VEERTIGSTE HOOFDSTUK.

DAT NIEMAND NA DE COMPLETEN MAG SPREKEN.

De Monniken moeten trachten altyd de stilzwygendheid te onderhouden, byzonderlyk nochtans op de uren van den nacht. Daerom op alle tyden des jaers, het zy dat men vaste, het zy dat men het middagmael neme, indien het geen vastendag is; zullen allen, zoohaest zy van het avondmael opgestaen zyn, te samen in eene plaets gaen zitten, en ééne zal de gesprekken of de levens der vaderen lezen, of ten minste iets dat de aenhoorders tot stichting diene; nochtans niet de zeven eerste boeken der heilige Schrift, noch die der Koningen; want aen kranke gemoederen zou het niet voordeelich zyn die boeken der heilige Schrift op die uer te hooren; maer men zal die op andere uren lezen. Op de vastendagen zal men zoohaest er een kleine tusschentyd na den dienst der vesperen verlopen is, zich begeven naer de lezing van de gesprekken gelyk wy gezegd hebben. Nadat men vier of vyf bladeren, of zooveel als de tyd toelaet, zal gelezen hebben, en dat ondertusschen allen te samen zullen gekomen zyn, zal ook de eene of de andere die by geval bezig geweest is aen iets dat hem aenbevolen was, bykomen. Als zy dus allen te samen vergaderd zullen zyn, zullen zy den dienst der completen doen;

en nadat zy dien voleind hebben, zal het niet meer toegelaten zyn aen iemand nog iets te zeggen. Indien men bevindt dat iemand dezen regel van stilzwygendheid overtreedt, zal hy zeer strengelyk gestraft worden, uitgenomen als het voorvalt dat men gasten moet ontvangen, of als de Abt aen iemand iets geboden heeft; hetgene dan nog met de allergrootste bedachtsaemheid en gematigdheid, en zeer zediglyk moet geschieden.

DRY EN VEERTIGSTE HOOFDSTUK.

VAN DIE IN DEN GODDELYKEN DIENST OF AEN DE TAFEL TE LAET KOMEN.

Zoodra het teeken tot eenig gedeelte van den goddelyken dienst gegeven is, zal men alles daerlaten wat men onder handen heeft, en er zich naer toe begeven met den grootsten spoed, nochtans met statigheid om geene gelegenheid te geven tot ligtvaardigheid. Men zal dus aen niets den voorkeur geven boven den goddelyken dienst. Indien iemand in de nachtvigilien komt, na het *Glorie zy den Vader*, van den vier en negentigsten psalm, (die wy daerom gansch langzaam willen gezegd hebben) zoo zal hy in het koor niet op zyne plaets staen, maer de laetste van allen, of op eene afgezonderde plaets die de Abt voor zulke onachtzamen bepaeld heeft, opdat hy

van hem en van allen gezien worde, in afwachting dat hy na het einde van den goddelyken dienst door openbare voldoening zyne onachtzaamheid boete. Wy oordeelen dat zy op de laetste of op eene afgezonderde plaets moeten staen, opdat zy van allen gezien wordende zich ten minste uit schaemte zouden beteren. Want indien zy buiten de bidplaets blyven, zal welligt de eene of de andere weder te bed keeren om te slapen, of buiten blyven zitten en zich ophouden met praten, en zoo gelegenheid geven aen den duivel. Dat hy dus eerder binnen ga, opdat hy den ganschen dienst niet verlieze, en voor het toekomende zich betere. Die door den dag in den goddelyken dienst komen zal na het vers en het *Glorie zy den Vader* van den eersten psalm die na het vers gezegd wordt, die zal volgens dat wy hierboven gezegd hebben op de laetste plaets staen, en zal de stoutheid niet hebben van zich te vervoegen by het koor dergenen die psalmen zingen, voor aleer hy voldaan heeft, ten ware de Abt het hem uitdrukkelyk toeliete; nochtans zal de pligtige daarna voldoen.

Die aen de tafel niet komt voor het vers, zoo dat allen gezamentlyk het vers zeggen en bidden, en te gelyker tyd samen aen de tafel gaen zitten, indiendit door zyne onachtzaamheid of door zyne schuld gebeurt, zal tot tweemaal berispt worden: zoo hy zich in het vervolg niet betert, zal het hem niet toegelaten worden deel te nemen aen de gemeene tafel, maer hy zal alleen zynen maeltijd ne-

men, afgezonderd van het gezelschap van allen, en zonder zyne maet wyn te ontvangen, tot hy voldaan heeft en zich betert. Dezelfde straf zal ondergaen die niet tegenwoordig is aen het vers, dat na het eten gezegd wordt. Niemand zal zich ook verstouten vóór of na de bepaelde uer eenige spys of drank te gebruiken. Indien iemand weigert aen te nemen hetgene de overste hem aanbiedt, en daarna het verlangt, zal hy noch hetgene hy eerst geweigerd heeft, noch iets anders bekomen, vooraleer hy zich behoorlyk gebeterd heeft.

VIER EN VEERTIGSTE HOOFDSTUK.

HOE DIE IN DEN BAN ZYN MOETEN VOLDOEN.

Die voor grove fouten in den ban van de bidplaets en van de tafel gedaen wordt, zal ten tyde dat de goddelyke dienst in de bidplaets verrigt wordt, voor de deur der bidplaets plat ter aerde liggen, zonder iets te zeggen; alleenelyk zal hy met het hoofd op den grond nedergeworpen blyven voor de voeten van allen die uit de bidplaets komen. En dit zal hy doen zoolang tot dat de Abt oordeelt dat hy voldaan heeft. Als hy op het bevel van den Abt zal komen, zal hy zich voor de voeten van den Abt, en vervolgens van allen nederwerpen, opdat zy voor hem bidden; en dan zal hy, indien de Abt het gebiedt, aenvaard

worden op het koor, op de plaets die de Abt zal bepaeld hebben, zoodanig nochtans dat hy zich niet verstoute eenigen psalm noch les, noch iets anders in de bidplaets aen te heffen, ten zy het de Abt weder gebiede. En op het einde van al de goddelyke diensten zal hy zich ter aerde werpen op de plaets waer hy staet, en zoo voldoen tot dat de Abt hem gebiedt op te houden van deze voldoening.

Die voor ligte fouten alleenelyk in den ban van de tafel gedaen worden, zullen voldoen in de bidplaets zoo lang als de Abt het gebiedt; en dit zullen zy zoo lang doen tot dat hy hun den zegen geeft en zegt: het is genoeg.

VYF EN VEERTIGSTE HOOFDSTUK.

VAN DEGENEN DIE FALEN IN DE BIDPLAETS.

Indien iemand faelt in het zeggen van eenen psalm, respons, antifoon, of les, en zich daer niet in de tegenwoordigheid van allen vernedert, en voldoet, zal hy grootere straf ondergaen, omdat hy door vernedering niet heeft willen verbeteren, hetgene hy door onachtzaamheid misdaen had: de kinderen zullen voor zulke fout geslagen worden.

ZES EN VEERTIGSTE HOOFDSTUK.

VAN DEGENEN DIE IN EENIGE ANDERE ZAEK FALEN.

Als iemand eenig werk doende in de keuken, in de voorraedkamer, in den dienst, in het bakhuis, in den hof, of eenig ambacht verrigtende, of op welke plaets het ook zy, eenigen misslag begaet, of iets breekt of verliest, of anderzins zynen pligt te buiten gaet waer het ook zy, en dat hy niet aenstonds voor den Abt of voor de gemeente uit eigene beweging zyne schuld komt bekennen, en er voor voldoen, zulke zal, wanneer het feit door eenen andere bekend gemaekt wordt, grootere straf ondergaen. Doch byaldien iemand eenige inwendige zonde in het geheim bedreven heeft, zal hy die verklaren alleenelyk aen den Abt, of aen zyne geestelyke oversten, die hunne eigene wonden weten te heelen, en die van anderen niet te ontdekken of bekend te maken.

ZEVEN EN VEERTIGSTE HOOFDSTUK.

HOE MEN HET TEEKEN GEVEN MOET VOOR DE UER VAN DEN GODDELYKEN DIENST.

De Abt zal zorgen dat het teeken voor de uer van den goddelyken dienst dag en nacht

worde gegeven, het zy dat hy het zelf geve, of die zorg oplegge aen eenen zoo naerstigen broeder, dat alles op den gestelden tyd verrigt worde.

Die aen welke het bevolen is, zullen de psalmen en de antifonen aanheffen na den Abt, elk op zyne beurt. Niemand zal zich verstouten te zingen of te lezen ten zy hy zich zoo van dit ambt kunne kwyten dat de aenhoorders gesticht zyn. En dit moet verrigt worden met ootmoedigheid, deftigheid en vrees door die, welken het de Abt heeft opgelegd.

ACHT EN VEERTIGSTE HOOFDSTUK.

VAN HET DAGELYKSCH HANDWERK.

De ledigheid is de vyand van de ziel: en daerom moeten de broeders op zekere tyden bezig zyn met eenig handwerk, en op zekere andere met het lezen van heilige zaken. Het dunkt ons dus goed deze twee tyden op de volgende wys te regelen.

Van Paschen tot het begin van october zullen zy 's morgens van de Primen komende tot omtrent de vierde uer het werk doen dat noodzakelyk is. Van de vierde tot omtrent de zesde uer zullen zy zich bezig houden met lezen. Na de zesde uer, van de tafel opstaende, zullen zy in diepe stilzwygendheid op hun bed gaen rusten; of by aldien iemand by zich zelven lezen wil, zal hy zoodanig lezen dat hy de an-

deren niet stoort. De Nonen zal men vroeger zingen, te weten op de helft der achtste uer; en dan zullen zy wederom werken aen hetgene zy te doen hebben tot den tyd der vesperen. Indien de omstandigheden der plaets of de armoede vereisschen dat de broeders zelven arbeiden om den oogst in te zamelen, moeten zy zich niet bedroeven: want dan zyn zy waerlyk monniken, als zy van den arbeid hunner handen leven gelyk onze voorvaders en de apostelen. Dat nochtans alles gematigd geschiede ter oorzaak der zwakken.

Van het begin van october tot het begin van den vaste zullen zy zich tot het einde der tweede uer bezig houden met lezen. Dan zal men de Tertien zingen, en vervolgens zullen allen arbeiden aen het werk dat hun opgelegd is tot de negende uer. Als het eerste teeken tot de Nonen gegeven is, zullen allen het werk verlaten om bereid te zyn als het tweede teeken gegeven wordtt. Na den maeltijd zullen zy zich bezig houden met lezen of met psalmen te leeren.

Gedurende den vaste zullen zy zich van 's morgens tot het einde der derde uer bezig houden met lezen, en tot het einde der tiende uer arbeiden aen hetgene hun geboden is. Ten tyde van den vaste zal elk een boek uit de boekenkas gegeven worden, hetwelk zy achtervolgens af geheel uit zullen lezen. Die boeken moeten in het begin van den vaste gegeven worden. Voor al zullen er een of twee ouderlingen benoemd worden die op de uren als de

broeders zich bezig houden met lezen, het klooster moeten rondgaen en opletten of er soms niet een onachtzame broeder bevonden wordt, die het lezen verzuimt om zich te be-geven tot de ledigheid, of tot praten, en zoo niet alleen onnuttig is voor zich zelven, maer ook de anderen stoort. Byaldien zulk een be-vonden wordt, hetgene God verhoede, zal hy de eerste en de tweede reis berispt worden; zoo hy zich niet betert, zal hy volgens den re-gel gestraft worden, op zulke wys dat de an-deren vrees hebben. Dat ook de eene broeder zich by den anderen niet vervoege op onbeta-melyke uren.

Des zondags zullen allen zich bezig houden met lezen, uitgenomen degenen die met ver-schillige ambten belast zyn. Indien iemand zoo onachtzaam en zoo lui is, dat hy zich met lezen of andere geestelyke oefeningen niet wil of niet kan bezig houden, zal men hem eenig werk te doengeven opdat hy niet ledig zy. Aen de kranke of weekelyke broeders zal men zulk werk of ambacht doen uitvoeren, dat zy niet ledig zyn, noch onder het geweld van den ar-beid bezwyken, en zoo aengezet worden om de vlugt te nemen. Hunne zwakheid moet van den Abt in acht genomen worden.

NEGEN EN VEERTIGSTE HOOFDSTUK.

WAT MEN IN DEN VEERTIGDAEGSCHEN VASTE MOET ONDERHOUDEN.

Schoon een monnik ten allen tyde behoort te leven als of het vaste ware, nochtans, om dat weinigen zulken moed hebben, raden wy, dat men in die dagen van den vaste zyn geweten in de allergrootste zuiverheid beware, en dat men ook gedurende die heilige dagen al de onachtzaamheden van andere tyden uitwische. En men zal dit naer behooren doen indien men zich onthoudt van alle ondeugden, en zich toe-legt op het gebed met geweene, op het lezen, op de vermorzeling des harten, en de matig-heid. Laten wy dus gedurende deze dagen by de gewoonelyke taek van onzen dienst iets by doen, als byzondere gebeden en onthouding van spys en drank, opdat eenieder boven het-gene hem is opgelegd iets uit eigene beweging met de blymoedigheid van den heiligen geest aen God opoffere; te weten, dat hy aen zyn lichaam iets onttrekke van de spys, den drank, den slaep, de praetachtigheid, de ligtvaardig-heid, en dat hy met de blymoedigheid van een geestelyk verlangen het heilige feest van Pa-schen afwachte. Nochtans zal eeniegelyk het-gene hy opoffert, aen zynen Abt voorstellen, opdat het met zynen zegen en zyne toestem-ming geschiede; want hetgene men zonder

toelating van zynen geestelyken vader doet, zal niet tot vergelding, maer als vermetenheid en ydele glorie aangerekend worden. Alles moet dus gedaen worden met toestemming van den Abt.

VYFTIGSTE HOOFDSTUK.

VAN DE BROEDERS DIE VER VAN DE BIDPLAETS
WERKEN OF OP REIS ZYN.

De broeders die op zoo groot eenen afstand aen het werk zyn, dat zy op de gestelde uer naer de bidplaets niet kunnen komen, zullen, indien de Abt oordeelt dat het inderdaed zoo is, daer ter plaets waer zy werken den goddeliken dienst verrigten, met godvreezendheid de knien buigende. Van gelyken zullen die op reis zyn de gestelde uren niet laten voorby gaen, maer by hen zelve onderhouden gelyk zy kunnen, en niet veronachtzamen de taek van hunnen dienst te volbrengen.

EEN EN VYFTIGSTE HOOFDSTUK.

VAN DE BROEDERS DIE NIET VER OP REIS GAEN.

De broeders die voor eenige zaek uitgaen, en denken dat zy nog denzelfden dag in het klooster zullen wederkomen, zullen zich niet

verstouten buiten te eten, wie hen ook moge noodigen, ten ware hun Abt het hun toegestaan hadde. Die anders doet, zal in den ban gedaen worden.

TWEE EN VYFTIGSTE HOOFDSTUK.

VAN DE BIDPLAETS DES KLOOSTERS.

De bidplaets moet zyn hetgene haer naem aenduidt. Niets anders, wat het ook zy, mag aldaer verrigt of te bewaren gelegd worden. Als de goddelyke dienst voleind is, zullen allen met de grootste stilzwygendheid uitgaen, en aen God eerbiedigheid betoonen, opdat de eene of de andere broeder, die soms in het byzonder bidden wil, niet gestoord worde door eens anders ongeschiktheid. Doch zoo iemand welligt in het byzonder bidden wil, dat hy eenvoudiglyk binnen ga, en bidde, niet met luide stem, maer met tranen en vurigheid des harten. Aen wie dus met zulk werk niet bezig is, zal men niet toelaten na het einde van den goddelyken dienst in de bidplaets te blyven, opdat een andere niet gestoord worde.

DRY EN VYFTIGSTE HOOFDSTUK.

VAN HET ONTVANGEN DER GASTEN.

De gasten die aenkomen moet men ontvangen gelyk Christus zelve, vermits hy zeggen zal: *Ik ben vreemdeling geweest en gy hebt my geherbergd.* En men zal aen alle de eer bewyzen die hun toekomt voornamentlyk aen die hetzelfde geloof belyden en aen de vreemdelingen. Zoohaest dus een gast zal aengekondigd wezen, zal de overste of de broeders hem te gemoet gaen met alle teekens van liefde, en na eerst te samen gebeden te hebben, zullen zy elkander omhelzen tot teeken van vrede. Dien kus van vrede zal men niet aanbieden dan na alvorens gebeden te hebben, ter oorzake van de begoochelingen des duivels. In de groetenis zelf zal men alle teekens van ootmoedigheid geven. Voor al de gasten die aenkomen of vertrekken, zal men het hoofd buigen, of zich met het gansche lichaem ter aerde nederwerpen, en zoo in hen Christus aanbidden die men ontvangt. Als men de gasten ontvangen heeft, zal men hen tot het gebed geleiden; en daarna zal de overste, of de gene aen wie hy het bevolen heeft, hun gezelschap houden. Men zal hun het woord Gods voorlezen om hen te stichten, en daarna zal men hun alle beleefdheid toonen. De overste zal ten hunnen opzigte den vaste bre-

ken, ten zy het soms een voornamen vastendag zy die men niet breken mag. Doch de broeders zullen de gewoonelyke vasten onderhouden. De Abt zal water over de handen der gasten gieten: zoowel de Abt als geheel de gemeente zal aen alle gasten de voeten waschen, en na die gewasschen te hebben, zal men dit vers zeggen: *Heer wy hebben uwe barmhertigheid ontvangen in het midden van uwen tempel.*

Men zal voornamentlyk eene byzondere zorg dragen voor het ontvangen der armen en der vreemdelingen, omdat men in hen meer dan in andere Christus ontvangt: want het ontzag dat men voor de ryken heeft, vordert van zich zelve onze eerbewyzing.

Er moet eene byzondere keuken zyn voor den Abt en de gasten, opdat de broeders niet gestoord worden door de gasten die op ongestelde uren aenkomen, welke in het klooster nooit ontbreken. De bediening dier keuken zal gedurende een jaer verrigt worden door twee broeders, die bekwaem zyn om er zich wel van te kwyten. Men zal hun, als zy het noodig hebben, medehelpers geven, opdat zy hunnen dienst doen zouden zonder morren. Integendeel als zy geene bezigheid genoeg hebben, zullen zy gaen werken waer het hun bevolen wordt. En dit moet in acht genomen worden niet alleen ten opzigte van hen, maer van alle bedieningen des kloosters, dat men hun medehelpers geve wanneer zy die noodig hebben; doch integendeel wanneer zy zonder bezig-

heid zyn, moeten zy doen hetgene hun geboden wordt.

Er zal ook een vertrek voor de gasten, met een genoegzaam getal bedden voorzien, aenbevolen worden aen de zorg van eenen broeder, wiens gemoed vervuld is met de vreeze Gods, opdat het huis van God door wyzen wyselyk bestierd worde. Die daertoe geen en oorlof heeft, zal by de gasten niet gaen, noch met hen spreken; maer wanneer hy hen ontmoet, of ziet, zal hy hen, gelyk gezegd is, beleefdelyk groeten, den zegen vragen en voorby gaen, zeggende dat het hem niet geoorlofd is met de gasten te spreken.

VIER EN VYFTIGSTE HOOFDSTUK.

DAT EEN MONNIK GEENE BRIEVEN OF GESCHENKEN
MAG AENNEMEN ZONDER TOELATING VAN DEN ABT.

Het mag aen eenen monnik geenszins toegelaten zyn van zyne ouders, noch van wie het zy, zelfs niet van eenen medebroeder, brieven, geschenken, noch eenige hoegenaaemde giftjes te ontvangen, noch hun die te geven zonder toelating van den Abt. Byaldien hem zelfs van zyne ouders iets toegezonden wordt, zal hy zich niet verstouten het aen te nemen, ten zy er eerst kennis van gegeven zy aen den Abt. Als deze toelaet van het aen te nemen, kan hy het doen geven aen wie hy goedvindt,

en de broeder aen wie het toegezonden was, mag zich niet bedroeven om geene gelegenheid te geven aen den duivel. Die zich verstout anders te handelen zal volgens den regel gestraft worden.

VYF EN VYFTIGSTE HOOFDSTUK.

VAN DE KLEEDEREN EN SCHOENEN DER BROEDERS.

Men zal aen de broeders kleederen geven volgens de hoedanigheid der plaatsen waer zy woonen, en volgens de luchtgesteldheid: want in koude landen heeft men er meerder van noode, en in warme minder. Dit moet dus van den Abt in acht genomen worden. Wy gelooven nochtans dat op middelmatige plaatsen voor elken monnik een keuvel en een rok genoeg is; een vlokachtige keuvel in den winter, een kale of oude in den zomer; en een schouderkleed voor den arbeid; voor de voeten sokken en schoenen. De Monniken zullen niet klagen over de kleur of de grofheid van al die dingen; maer deze zullen zyn, zoo als men die kan vinden in de landstreek waer zy woonen, en van de goedkoopste die men kan bekomen.

De Abt zal zorgen voor de maet, opdat de kleederen niet te kort zyn voor die ze moeten dragen, maer hun wel passen. Die nieuwe ontvangen zullen altyd terstond de oude wederge-

ven, en deze zullen in de kleederkamer weggelegd worden voor de armen. Immers het is voor eenen Monnik genoeg dat hy twee rokken en twee keuvels heeft, ter oorzaak der nachten, en om die te wasschen. Wat hy meer heeft is overtollig en moet weggenomen worden. Ook de sokken en al wat versleten is zullen zy wedergeven als zy iets nieuws ontvangen. Die op reis gezonden worden zullen op de kleederkamer eene broek halen, en te huis komende zullen zy die, nadat zy gewasschen is, daer wederbrengen. De keuvels en de rokken zullen een weinig beter zyn dan die zy gewoon zyn te dragen; als zy zich op de reis begeven, zullen zy die gaen halen op de kleederkamer; en te huis komende zullen zy die, nadat zy gewasschen zyn, daer wederbrengen.

Voor beddegerief zullen eene mat, een wollen laken, een dik wollen deken, en een hoofdpeuluw genoeg zyn. De Abt moet die bedden dikwyls doorzoeken, opdat er geen byzondere eigendom in schuile: en indien by iemand iets bevonden wordt dat hem van den Abt niet is toegestaan, zal hy strengelyk gestraft worden. Om die zonde van iets in eigendom te bezitten tot den wortel toe uit te roeijen, zal de Abt al geven wat noodzakelyk is; te weten: keuvel, rok, sokken, schoenen, gordel, mesje, schryfgriffie, naeld, zakdoek, zakboekje, om alle voorwendsel van noodzakelykheid weg te nemen. De Abt moet nochtans altyd deze spreuk van het boek der werken der Apostelen in acht nemen: *Men gaf*

aen elk volgens dat een iegelyk van noode had. Zoo zal dus ook de Abt acht geven op de noodwendigheden der kranken, maer niet op de kwaedwilligheid der afgunstigen. Dat hy nochtans in al zyne beslissingen het oordeel Gods voor oogen hebbe.

ZES EN VYFTIGSTE HOOFDSTUK.

VAN DE TAFEL VAN DEN ABT.

De tafel van den Abt zal altyd met de gasten en vreemdelingen zyn. Zoo dikwyls nochtans als er maer weinig gasten zyn, vermag hy de broeders by te roepen die het hem belieft. Hy zal toch zorgen van altyd eenen of twee van de ouderlingen by de broeders te laten, om de regeltucht te handhaven.

ZEVEN EN VYFTIGSTE HOOFDSTUK.

VAN DE AMBACHTSLIEDEN DES KLOOSTERS.

Als er ambachtslieden in het klooster zyn, zullen zy hunne ambachten uitoefenen met groote ootmoedigheid en onderdanigheid, indien de Abt het toelaet. Byaldien iemand van hen zich verhoovaerdigt omdat hy in zyn ambacht ervaren is, en dus eenig voordeel aen het klooster schynt toe te brengen, zal men

alzulke van zyn ambacht wegnemen, en hy zal het niet meer mogen uitoefenen ten zy hy zich vernederd hebbe, en de Abt het hem weder toesta. Als men van de werken der ambachtslieden iets te verkoopen heeft, zullen degenen die daarmede belast zyn toezien van geen bedrog te gebruiken: dat zy Ananias en Saphira indachtig zyn, opdat zy, en alle die eenig bedrog met de zaken des kloosters doen, de dood, die dezen ondergaen hebben naer het lichaem, niet te lyden hebben naer de ziel. Dat ook in den prys de ondeugd der gierigheid niet insluipe, maer men geve altyd wat goedkoopster dan de wereldlyken, opdat God in alles verheerlykt worde.

ACHT EN VYFTIGSTE HOOFDSTUK.

VAN DE MANIER VAN DE BROEDERS TE ONTVANGEN.

Die zoo even komt om den kloosterlyken staet te aenvaerden, zal men niet ligtelyk in het klooster aennemen, maer men zal doen gelyk de Apostel zegt: *Beproeft de geesten of zy van God zyn.* Als dus degene, die zich aanbiedt, waerlyk blyft aenhouden met kloppen; indien men ziet dat hy gedurende vier of vyf dagen de beledigingen die hem worden aengedaen, en de moeijelykheid die men maekt om hem te ontvangen, verdueliglyk verdraegt, en in zyn verzoek volhardt, dan zal men hem

de intrede toestaen: gedurende weinige dagen zal hy in het vertrek der gasten blyven, en daarna in dit der novitien, waer hy zyne geestelyke oefeningen zal verrigten, eten en slapen. Men zal het toezigt over hem geven aen eenen ouderling die bekwaem zy om de zielen te winnen. Deze zal zeer naerstiglyk op hem letten, en acht geven of hy waerlyk God zoekt; of hy vlytig is tot den goddelyken dienst; tot de gehoorzaamheid, tot de versmadingen. Men zal hem voorhouden hoe hard en streng de levenswys is, waerdoor men tot God komt; en indien hy belooft standvastiglyk te volharderen, zal men hem na verloop van twee maenden dezen regel van het begin tot het einde voorlezen, en hem zeggen: zie daer de wet, onder dewelke gy wilt krygen: indien gy die kunt onderhouden, kom dan binnen; doch zoo gy niet kunt, ga vry heen. Byaldien hy nog blyft, zal hy naer het bovengemelde vertrek der novitien gebragt, en weder beproefd worden in alle geduld. En na het verloop van zes maenden zal hem de regel weder voorgelezen worden, opdat hy wete waertoe hy zich begeeft. En zoo hy nog blyft, zal hem na vier maenden deze zelfde regel weder voorgelezen worden. En indien hy, na zich bepeinsd te hebben, belooft alles te onderhouden, en te doen al wat hem zal geboden worden, zal hy in de vergadering aengenomen worden, wel wetende dat hy voortaan onder de wet van den regel staet, en dat het hem van dien dag af niet meer geoorloofd is het klooster te ver-

laten, noch zynen hals te onttrekken aen het juk van den regel, die hy gedurende een zoo lang beraed heeft kunnen verwerpen of aenvaerden.

Die aengenomen wordt, zal in de bidplaets in het bywezen van allen standvastigheid, be-ternis zyner zeden en gehoorzaamheid beloven voor God en zyne heiligen; opdat hy wete, dat, ingeval hy ooit anders komt te doen, hy verdoemd worden zal door dengene die hy bespot. Van deze zyne belofte zal men een verzoekschrift maken in den naem der heiligen, welkers overblyfsels aldaer berusten, en van den Abt die er tegenwoordig is. Dit verzoekschrift zal hy eigenhandig schryven; of ten minste, indien hy niet schryven kan, zal het geschreven worden door eenen andere, die hy daertoe verzocht heeft, en de Novitie zelf zal er een teeken op maken, en het eigenhandig op het altaer leggen. Als hy het er opgelegd heeft, zal de Novitie aenstonds dit vers aenheffen: *Ontvang my, Heer, volgens uw woord, en ik zal leven, en versteek my niet van myne verwachting.* Geheel de vergadering zal dit vers tot dry mael toe herhalen, daerby voegende *Glorie zy den Vader.* Dan zal de Novitie zich nederwerpen voor de voeten van elk in het byzonder opdat zy voor hem zouden bidden; en van dien dag af zal hy onder de vergadering gerekend worden.

Indien hy eenige goederen bezit, zal hy die eerst aen de armen uitdeelen, of door eene wettige opdragt aen het klooster afstaen, zon-

der iets daarvan voor zich te behouden, want hy moet weten dat hy van dien dag af zelfs over zyn eigen lichaem geene magt meer zal hebben. Men zal hem dus aenstonds in de bidplaets zyn eigene kleederen uitdoen die hy aen had, en hem kleeden met die van het klooster. De kleederen die hy uitgedaen heeft, zal men op de kleederkamer te bewaren leggen, opdat men hem, indien hy ooit door ingeven des duivels het klooster wil verlaten, (hetgene God verhoede) de kleederen des kloosters uittrekke en weggage. Zyn verzoekschrift nochtans dat de Abt van het altaer genomen heeft, zal hem niet wedergegeven, maer in het klooster bewaerd worden.

NEGEN EN VYFTIGSTE HOOFDSTUK.

VAN DE KINDEREN DER EELEN OF ARMEN DIE OPGEDRAGEN WORDEN.

Indien het gebeurt dat een edelman zynen zoon aen God opoffert in het klooster, en het kind nog minderjarig is, zullen de ouders het verzoek doen dat wy hierboven gezegd hebben. En met de offergift zullen zy dit verzoekschrift en de hand van het kind in den altaerdoek winden, en het zoo opofferen. Aengaende zyne goederen zullen zy in dit verzoekschrift onder eed beloven dat zy noch zelf, noch door iemand anders, noch op welke wys het zy, hem ooit iets zullen geven, noch gelegenheid

verschaffen van iets te bezitten. Byaldien zy dit niet willen doen, maer aen het klooster tot vergelding iets voor eene aelmoes verlangen te geven, zullen zy eene opdragt maken van de goederen die zy aen het klooster geven willen, en voor zich (zoo zy dit willen) het vruchtgebruik daarvan behouden. En alzoo zal men alle wegen afsluiten om aen het kind geene hoop over te laten, waerdoor het zou kunnen verleid worden tot zyn verderf (hetgene God verhoede) gelyk wy door ondervinding geleerd hebben. Van gelyken zullen ook doen die weinig bemiddeld zyn. Doch die in het geheel niets hebben, zullen eenvoudiglyk hun verzoekschrift maken, en met de offergift hunnen zoon in de tegenwoordigheid van getuigen opdragen.

ZESTIGSTE HOOFDSTUK.

VAN DE PRIESTERS DIE IN HET KLOOSTER WILLEN WOONEN.

Indien iemand die de priesterlyke wyding heeft ontvangen, vraegt om in het klooster aengenomen te worden, zal men daer wel niet ligtelyk in toestemmen; doch indien hy blyft volharden in dit verzoek, moet hy weten, dat hy al wat de regel voorschryft, zal moeten onderhouden, en dat men hem van niets zal ontslaen, opdat het zy gelyk er geschreven staet :

Vriend waer toe zyt gy gekomen ? Men zal hem nochtans toestaen plaets te hebben achter den Abt, den zegen te geven, en mis te doen, in geval nochtans de Abt het hem gebiedt; anderzins zal hy zich in het geheel niets veroorloven, indachtig zynde dat hy onder de tucht van den regel staet; maer hy zal eerder aen allen voorbeelden geven van ootmoedigheid. In geval in het klooster eene beschikking te nemen of eenige zaak te verhandelen is, zal hy plaets nemen volgens dat hy in het klooster gekomen is, maer niet diegene, welke hem uit eerbied voor het priesterschap is toegestaan. Indien een geestelyke die niet priester is, hetzelfde verlangen heeft, en in het klooster wil aengenomen worden, zal men hem op eene middelmatige plaets stellen, in geval nochtans dat hy belooft den regel te onderhouden en standvastig te blyven.

EEN EN ZESTIGSTE HOOFDSTUK.

HOE MEN DE VREEMDE MONNIKEN ZAL ONTVANGEN.

Wanneer een vreemde monnik, die uit verafgelegene gewesten komt, als gast in het klooster wil verblyven; indien hy te vrede is met de levenswys die hy aldaer heeft gevonden, en door zyne overtolligheid het klooster niet stoort, maer zich eenvoudig vergenoegt met hetgene hy gevonden heeft, zal men hem aennemen voor zoo lang het hem belieft. In geval

hy nochtans met goede rede en ootmoediglyk uit liefde het eene of het andere berispt, of voorhoudt, moet de Abt dit rypelyk overwegen, of het soms gebeurde, dat God hem daerom gezonden had. Indien hy daarna belofte van standvastigheid doen wil, zal men hem dit niet weigeren, byzonderlyk daer men terwyl hy als gast in het klooster verbleef zyne zeden heeft kunnen leeren kennen. Zoo men gedurende zyn verblyf als gast bevonden heeft, dat hy met het noodzakelyke niet te vrede, en ongereld van leven is, zal men niet alleen hem niet in het klooster inlyven, maer hem zelfs beleefdelyk verzoeken van te vertrekken, opdat de anderen door zyne ellende ook niet bedorven worden. Doch als hy zoodanige niet is dat hy verdient weggezonden te worden, zal men hem niet alleen aennemen om in de vergadering ingelyfd te worden, in geval hy dit verzoekt; maer men zal hem zelfs aenraden van te blyven, opdat de anderen door zyn voorbeeld gesticht worden, en omdat men op alle plaetsen denzelfden Heer dient, en voor denzelfden koning kryg voert. En als de Abt ziet dat hy zulks verdient, mag hy hem ook eene plaets geven die een weinig verhevener zy. Niet alleen die monnik is, maer ook die met de bovengenoemde waardigheid van den priesterlyken of geestelyken staet bekleed zyn, mag de Abt op eene hoogere plaets stellen dan die hun volgens hunne intrede in het klooster toekomt, byaldien hy bemerkt dat hunne levenswys dit verdient. Doch de Abt zal zich

wachten van ooit eenen monnik van een ander bekend klooster te ontvangen om te blyven woonen zonder toestemming van zynen Abt en brieven van aenbeveling, omdat er geschreven staet : *Doe niet aen een' andere hetgene gy niet wilt dat aen u geschiede.*

TWEE EN ZESTIGSTE HOOFDSTUK.

VAN DE PRIESTERS DES KLOOSTERS.

Wanneer een Abt verlangt dat hem een priester of diaken geweid worde, zal hy eenen van zyne monniken verkiezen die waardig zy het priesterambt te bekleeden. Deze zal na zyne weiding zich wachten van zich te verheffen of te verhoovaerdigen: hy zal zich niets veroorloven dan hetgene hem van den Abt wordt toegestaen; maer indachtig wezen dat hy nu nog veel nauwkeuriger de regeltucht moet onderhouden. Dat hy ter oorzaak van het priesterschap de gehoorzaamheid en de levenswys door den regel voorgeschreven niet vergeete, maer meerderen meerder vordere in den Heer. Hy zal altyd zyne plaets behouden volgens dat hy in het klooster is gekomen, uitgenomen als hy aen het altaer in bediening is, of als de keus der vergadering en het bevel des Abts hem om zyn deugdzaam leven eene hoogere plaets heeft willen vergunnen; en evenwel moet hy weten dat hy hetgene van de dekens of van de proosten wordt voorgeschreven, onderhouden

moet. Indien hy zich verstout anders te doen, zal hy niet als priester maer als wederspannige geoordeeld worden: en zoo hy na dikwyls herhaelde vermaningen zich niet betert, zal men de zaak aen den bisschop te kennen geven. Als hy zelfs op die wys niet tot beternis komt, en dat de fouten openbaer worden, zal men hem uit het klooster jagen, in geval nochtans zyne hardnekkigheid zoo ver gaet, dat hy zich niet wil onderwerpen, noch gehoorzamen aen den regel.

DRY EN ZESTIGSTE HOOFDSTUK.

VAN DEN RANG IN DE VERGADERING.

De broeders zullen in het klooster hunnen rang hebben volgens dat de tyd van hunne intrede en dedeugdzaamheid van hun leven vereisschen, en dat de Abt zal hebben vastgesteld. Deze nochtans zal de hem tóuvertrouwde kudde niet in verwarring brengen, noch eenige onbillyke beschikking nemen, als of het hem vry stonde te doen al wathembelieft; maer hy zal altyd indachtig wezen, dat hy van al zyne bevelen en werken aen God rekening moet geven. Volgens den rang dus die de Abt bepaeld heeft, of die de broeders onder elkander hebben zullen zy den zoen van vrede en de heilige communie ontvangen, de psalmen aenheffen en plaets nemen op het koor. Doch

nergens zal de ouderdom ten opzichte van den rang in acht genomen worden, noch iemand nadeelig zyn, mits Samuel en Daniel, die kinderen waren, de ouderlingen gevonnisd hebben. Die genen dus uitgezonderd, welke de Abt gelyk wy gezegd hebben met ryen raed vooruit, of om zekere redenen achteruit zal gesteld hebben, zullen al de overigen hunnen rang hebben volgens den tyd van hunne intrede in het klooster, zoo dat by voorbeeld die de tweede uervan den dag in het klooster gekomen is, wete dat hy jonger is dan die de eerste uer gekomen is, van welken ouderdom of waerdigheid hy ook zy. Doch de kinderen zullen in alles onder het opzigt van allen staen.

De jongeren moeten dus de ouderen eerbiedigen, en de ouderen moeten de jongeren beminnen. Wanneer men iemand noemt, zal het niemand geoorloofd zyn eenen andere enkelyk met den naem te noemen; maer de ouderen zullen de jongeren broedersnoemen; de jongeren zullen de ouderen *Nomus* heeten, daer door te kennen gevende dat zy die als hunne vaders eerbiedigen. Deabt, omdat men voor zeker houdt dat hy de plaets van Christus bekleedt, zal heer en abt genoemd worden; niet als of hy zelf zich dezen eernaem toeschreve, maer ter eere en liefde van Christus. Hy gedenke dus zich zoo te gedragen, dat hy zulke eer waerdigzy. Al waer de broeders elkander ontmoeten, zal de jongere aen den oudere den zegen vragen. Wanneer een oudere voorby gaet, zal

de jongere opstaen en hem plaets maken om te zitten. De jongere zal zich niet veroorloven nedertezitten, ten zy de oudere het hem gebiede, opdat men doe gelyk er geschreven staet: *met eerbewyzing elkander voorkomende*. De kleine kinderen en de jongelingen zullen in de bidplaets en aen de tafel in goede orde hunnen rang houden. Doch buiten, en waer het ook zy, zal er altyd iemand by hen zyn die hen bewake, en in tucht houde, tot dat zy tot de jaren van verstand gekomen zyn.

VIER EN ZESTIGSTE HOOFDSTUK.

VAN DE AENSTELLING DES ABTS.

In het aenstellen des abts zal men altyd voor regel houden van dien te nemen die de gansche vergadering eenpariglyk volgens de vreeze Gods; of een gedeelte der vergadering, al ware het ook maer klein, met ryperen raed daer toe zal verkozen hebben. Die tot abt moet aangesteld worden, zal verkozen worden om zyn deugdzaam leven, zyne wysheid, en geleerdheid, al hadde hy ook de laetste plaets in de vergadering. Indien het gebeurt (hetgene God verhoede) dat zelfs de geheele vergadering met eenparige stemmen, iemand kiest die aen hare ongebondenheid den volen toom geeft; en dat die buitensporigheden op de eene of de andere wys klaerlyk bekend

worden aen den bisschop tot wiens bisdom die plaets behoort, of aen de abten of christenen van de omstreken, dan moeten die belletten dat de samenspanning der boozen de overhand hebbe, en eenen waerdigen bezorger van het huis Gods aenstellen, wetende dat zy daer voor eenen grooten loon zullen ontvangen, indien zy dit doen met eene zuivere meening, en uit yver voor God, daer zy in tegendeel zondigen zoo zy het veronachtzamen.

Die tot abt aangesteld is, moet altyd indachtig zyn wat last hy op zich genomen heeft, en aen wie hy rekening van zyn hofmeesterschap zal te geven hebben; en weten dat hy verplicht is meerder nuttig dan overste te zyn. Hy moet wel onderwezen zyn in de wet Gods, opdat hy wete waer uit hy oude en nieuwe dingen zal te voorschyn brengen; kuisch, matig, bermhartig, altyd meerder genegen tot bermhartigheid dan tot strengheid, opdat hy zelf ook bermhartigheid bekomme. Hy moet de ondeugden haten, maer de broeders beminnen.

In de berisping zelf moet hy voorzigtig handelen om niet te ver te gaen, en het vat niet te breken met er den roest te veel te willen afschrabben. Dat hy altyd zyn eigeneboosheid voor oogen hebbe, en indachtig zy dat men het gekrenkte riet niet geheel moet verbryzelen. Daer door willen wy niet zeggen, dat hy de ondeugden moet laten aangroeijen, maer dat hy die met voorzigtigheid en liefde moet

besnoeijen, volgens dat hy ziet dat het aen een iegelyk voordeelig is, gelyk wy reeds gezegd hebben; en dat hy moet trachten meer bemind dan gevreesd te worden. Hy zal niet woelig noch onrustig zyn; niet overdreven noch koppig; niet afgnustig, noch al te argwanig, want dan zal hy nooit rust hebben. In zyne geboden moet hy voorzigtig en bedachtzaam zyn, het zy die den dienst van God, het zy die tydelyke zaken betreffen. De werken die hy oplegt moet hy onderkennen en matigen, de voorzigtigheid van den heiligen Jacob voor oogen hebbende, dewelke zegde: *Indien ik myne kudden in het voortgaen te zeer doe arbeiden, zullen zy allen sterven op eenen dag.* Dit en andere voorschriften van voorzigtigheid die de moeder der deugden is, zal hy voor regel nemen, en zoo alles matigen, dat de sterken hebben hetgene zy mogen verlangen, en de kranken niet afkeerig worden. Voornamentlyk dat hy dezen regel in alles onderhoude; opdat hy na zyn ambt wel bediend te hebben, met den goeden knecht, die aen zyne medeknechten de tarw op haren tyd heeft uitgedeeld, van den Heer hoore: *voorwaer ik zeg het u, hy zal hem stellen over al zyne goederen.*

VYF EN ZESTIGSTE HOOFDSTUK.

VAN DEN PROOST DES KLOOSTERS.

Zeer dikwyls gebeurt het dat door het aenstellen van eenen proost groote verergernissen in het klooster ontstaen, mits er eenigen zyn die opgeblazen door den boozen geest van hoovaardigheid, denkende dat zy tweede Abten zyn, zich een willekeurig gezag aenmatigen, en zoo oorzaak geven tot verergernissen, en oneenigheden in de vergadering te wege brengen. Dit gebeurt byzonderlyk op die plaetsen, waer door denzelfden bisschop of door de Abten die den Abt aenstellen, ook de proost wordt aangesteld. Hoe ongerymd dit is, ziet men ligtelyk, want van het begin af zyner aenstelling geeft men hem gelegenheid om zich te verhoovaerdigen, daer het hem in het gedacht gaet komen dat hy van het gezag van zynen Abt ontslagen is, omdat hy van denzelfden als deze aangesteld is. Hier uit ontstaen nyd, twist, achterklap, yverzucht, oneenigheid en wanorde. En alzoo als de Abt en de proost van tegenstrydig gevoelen zyn, moeten noodzakelyk hunne zielen door die oneenigheid in gevaer komen; en degenen die onder hen staen, loopen met de partyen te vleijen naer hun verderf. Het kwaed van zulk gevaer komt voornamentlyk op die neder, die dusdanig wanorde hebben ingevoerd. Daerom

vinden wy goed om den vrede en de liefde te onderhouden, dat het bestuur van zyn klooster aen het goeddunken van den Abt overgelaten worde; en indien het zyn kan, zal geheel het bestuur van het klooster, gelyk wy hier voor vastgesteld hebben, door de dekens geschieden volgens het bevel van den Abt, opdat ééne zich niet verhoovaerdige, daer dit aen verscheidenen wordt toevertrouwd. In geval de plaets het vereischt, of de vergadering om goede redenen het ootmoediglyk verzoekt, en de Abt het goed vindt, zal deze zelf tot proost aenstellen dengene die hy met raed van godvreezende broeders zal gekozen hebben. Deze proost zal toch met eerbiedigheid doen al wat hem van zynen Abt bevolen wordt: tegen dezens wil of gebod zal hy niets doen; want zoo veel te hooger hy boven de anderen gesteld is, zooveel te nauwkeuriger moet hy onderhouden hetgene de regel gebiedt. Indien men bevindt dat de proost ondeugend is, en zich laet vervoerend door hoovaerdigheid, of dat het bewezen is dat hy den heiligen regel misacht, zal hy tot vier mael toe met woorden vermaend worden: indien hy zich niet betert, zal hy gelyk de regel voorschryft gestraft worden. Als hy zich ook daer door niet betert, zal hy van zyn ambt van proost afgezet worden, en men zal eenen andere, die zulks waardig is, in zyne plaets aenstellen. Als hy daarna in de gemeente niet vreedzaam en gehoorzaam is, zal men hem uit het klooster jagen. Dat de Abt nochtans denke dat hy van al wat hy doet aen God re-

kening zal geven, opdat hy zich door afgunst of yverzucht niet late vervoeren.

ZES EN ZESTIGSTE HOOFDSTUK.

VAN DEN PORTIER DES KLOOSTERS.

Aen de poort des kloosters zal men een wyzen ouderling stellen, die bekwaem zy om eene hoodschap aen te nemen en antwoord te geven; wiens rypheid van jaren en zeden hem belette van rond te zwerven. De portier moet eene cel hebben nevens de poort, opdat degenen die aankomen hem altyd tegenwoordig vinden om hun antwoord te geven. Zoo haest iemand klopt of een arme roept, zal hy antwoorden: *God zy gedankt*; of: *God zegene u*; en hem met eene groote zachtmoedigheid die uit vreeze Gods voortkomt, en met eene vurige liefde antwoord geven zonder hem te laten wachten. Indien de portier hulp van noode heeft, zal men hem een jongeren broeder geven.

Overigens moet het klooster (indien het kan gevonden worden) zoo gebouwd zyn, dat men al wat noodzakelyk is, als het water, den molen, den hof, en de verschillende ambachten, binnen hetzelfde vindt, opdat de monniken niet noodig zouden hebben veel buiten te gaen; want dit is in het geheel niet voordeelig aen hunne zielen. Deze regel willen wy

dat dikwyls in de vergadering gelezen worde, opdat niemand der broeders verontschuldiging vinde in zyne onwetenheid.

ZEVEN EN ZESTIGSTE HOOFDSTUK.

VAN DE BROEDERS DIE OP REIS GEZONDEN WORDEN.

De broeders die op reis gezonden worden, zullen zich bevelen aen de gebeden van al de broeders en van den Abt; en by het laetste gebed van den goddelyken dienst zal men altyd eene gedachtenis voor al de afwezigen houden. Op den dag dat de broeders van de reis wederkomen, zullen zy op het einde van al de uren van den goddelyken dienst, zich ter aerde nederwerpen in de bidplaats, en het gebed van allen verzoeken om de fouten die zy welligt op de reis begaen hebben met iets kwaeds te zien of te hooren, of met onnuttige woorden te spreken. Niemand verstoute zich aen de anderen iets te verhalen van hetgene hy buiten het klooster gehoord of gezien heeft, want dit veroorzaekt veel kwaeds. Indien iemand zich dit veroorlooft, zal hy de straf door den regel voorgeschreven ondergaen. Van gelyken ook degene die buiten het slot van het klooster, of naer eenige plaats durft gaen, of iets, hoe klein het zy, doen zonder toelating van den Abt.

ACHT EN ZESTIGSTE HOOFDSTUK.

IN GEVAL AEN EENEN BROEDER ONMOGELYKE DINGEN WORDEN OPGELEGD.

Indien het gebeurt dat aen eenigen broeder iets wordt geboden, dat hem zwaer valt of onmogelyk is, zal hy toch het gebod dat hem gegeven wordtt, met zachtmoedigheid en onderdanigheid aennemen. Doch indien hy ziet dat hetgene hem opgelegd is zyne krachten geheel te bovengaet, zal hy de redenen van die onmogelykheid aen zynen overste vertoonen met geduld, zonder hem lastig te vallen, noch met trotschheid of wederspanningheid tegen te spreken. Byaldien de overste na dit verhoog in zyn gevoelen volhardt, en het gebod volhoudt, moet de jongere weten, dat dit tot zyn voordeel is, en met liefde gehoorzamen, zyn betrouwen stellende op den bystand van God.

NEGEN EN ZESTIGSTE HOOFDSTUK.

DAT IN HET KLOOSTER DE EENE DEN ANDEREN NIET DURVE VERDEDIGEN.

Men moet met de grootste zorg verhoeden, dat ter welker gelegenheid het ook zy de eene monnik zich niet verstoute den anderen in het

klooster te verdedigen, of als ware het te beschermen, ofschoon hy ook zyn allernaeste bloedverwant ware. De Monniken mogen zich dit volstrekt niet veroorloven, omdat dit eene allerzwaerste gelegenheid van verergernissen kan zyn. Indien iemand zich hieraen pligtig maakt, zal hy zeer strengelyk gestraft worden.

ZEVENTIGSTE HOOFDSTUK.

DAT WIE ER NIET TOE AENGESTELD IS ZICH NIET ZAL VEROORLOVEN IEMAND TE SLAEN OF IN DEN BAN TE DOEN.

Om in het klooster alle gelegenheid van vermetelheid te vermyden, bevelen en stellen wy vast, dat het niemand toegelaten zal zyn iemand van zyne broeders in den ban te doen of te slaen, ten zy hy van den Abt daertoe magt ontvangen hebbe. Die misdoen zullen in de tegenwoordigheid van allen berispt worden, opdat de anderen vrees zouden hebben. Doch de kinderen zullen tot het vyftiende jaer huns ouderdoms zorgvuldiglyk in tucht gehouden en in acht genomen worden door allen; zoo nochtans dat men hierin zeer matig en redelyk te werk ga. Wie ten opzichte van die ouder zyn zich iets veroorlooft zonder bevel van den Abt; of zelfs tegen de kinderen zich door gramschap laet vervoeren, zal vol-

gens den regel gestraft worden, mits er geschreven staet: *Doe niet aen een' andere het-gene gy niet wilt dat aen u geschiede.*

EEN EN ZEVENTIGSTE HOOFDSTUK.

DAT DE BROEDERS AEN ELKANDER MOETEN GEHOORZAEM ZYN.

De deugd van gehoorzaamheid moet door allen, niet alleen ten opzichte van den Abt geoeffend worden, maer de broeders moeten ook alzoo aen elkander gehoorzamen, en weten dat zy langs dien weg der gehoorzaamheid tot God zullen gaen. Nadat men dus het gebod van den Abt volbragt heeft, en van de proosten die hy heeft aangesteld (boven welk gebod wy niet toelaten de geboden van anderen te stellen) zullen voor het overige al de jongeren met groote liefde en vlyt gehoorzamen aen de ouderen. Indien men bevindt dat iemand tot twisten genegen is, zal men hem berispen. Indien een broeder om de eene of de andere zelfs zeer kleine oorzaak van den Abt of van iemand die ouder is dan hy in eeniger voege wordt berispt, en eenigzins gewaer wordt dat het gemoed van dezen tegen hem, al was het ook maer een weinig, vergramd of gestoord is, zal hy aenstonds zonder vertoeven, om hem voldoening te geven, zich ter aerde nederwerpen, en voor zyne voeten bly-

ven liggen, tot dat deze hem zynen zegen geeft, en zich bedaert. Indien iemand weigert dit te doen, zal hy eene lichamelyke kastyding ondergaen; en zoo hy hardnekkig blyft, zal hy uit het klooster gejaegd worden.

TWEE EN ZEVENTIGSTE HOOFDSTUK.

VAN DEN GOEDEN YVER DIE DE MONNIKEN MOETEN HEBBEN.

Gelyk er een kwade yver van bitterheid is, die ons van God verwydert, en naer de hel leidt, zoo is er ook een goede yver die ons van de ondeugden aftrekt, en tot God en het eeuwige leven brengt. Het is dus deze yver die de monniken met eene allervurigste liefde moeten oefenen: namentlyk dat zy elkander met eerbewyzing voorkomen: dat zy hunne krankheden, het zy lichamelyke, het zy geestelyke, met de grootste verduldigheid verdragen; dat zy wedyveren om elkander te gehoorzamen: dat niemand zyn eigen voordeel zoeke, maer eerder dat van zynen broeder: dat zy elkander met eene kuische liefde als broeders beminnen; dat zy God vreezen: dat zy hunnen Abt beminnen met eene opregte en ootmoedige liefde: dat zy niets hoegenaemd stellen boven Christus, die ons te samen brenge tot het eeuwige leven. Amen.

DRY EN ZEVENTIGSTE HOOFDSTUK.

DAT DE OEFENING VAN ALLE VOLMAEKTHEID IN DEZEN REGEL NIET GELEGEN IS.

Wy hebben dezen regel geschreven opdat wy met dien in de kloosters te onderhouden eenigzins zouden toonen dat wy eerlyke zeden en een beginsel van het kloosterlyke leven hebben. Voor het overige, die naer de volmaektheid streeft, heeft de leeringen der heilige vaders, welkers onderhouding den mensch tot de hoogste volmaektheid geleidt. Immers welke bladzyde of welke spreuk van goddelyk gezag uit het oude en uit het nieuwe verbond is niet een allerbeste regel van het mensche-lyke leven? of welk boek der heilige katholyke vaders leert ons niet langs den regten weg tot onzen Schepper komen? Insgelyks de gesprekken der vaders, hunne inrigtingen en hun leven, als ook de regel van onzen heiligen vader Basilius, wat zyn die anders dan voorbeelden van wel levende en gehoorzame monniken, en lessen van deugden? Doch ons, die traeg, ongeregeld van leven, en onachtzaam zyn, moeten zy doen schaemrood worden. Wie gy dus ook zyt, die naer het hemelsche vaderland snelt, onderhoud met de hulp van Christus dezen zeer geringen regel die maer voor een begin geschreven is; en dan

zult gy onder Gods bescherming de hoogste toppunten van geleerdheid en deugden bereiken, waervan wy hier boven gewag gemaakt hebben.

Voor degenen die dit alles onderhouden, zal het rijk des hemels openstaen.

Amen.

1887.

op den avond van den H. Benedictus.

Fr. E. F.

BLADWYZER.

INLEIDING VAN DEN VERTALER. § I. — Oorsprong van het klooster-		7
leven		7
§ II. — De H. Benedictus schryft zynen regel		9
§ III. — Oorsprong der verschillende orden of vergaderingen.		11
§ IV. — Veranderingen in den regel		12
§ V. — Vertaling van den regel		14
Voorrede van den H. Benedictus op zynen regel.		17
1 ^{ste}	Hoofdstuk. — Van de verschillende soorten van monniken.	22
2 ^{de}	— Hoedanig de abt moet zyn	24
3 ^{de}	— Hoe de broeders moeten geraadpleegd worden	29
4 ^{de}	— Welke de werktuigen der goede werken zyn.	30
5 ^{de}	— Van de gehoorzaamheid	34
6 ^{de}	— Van de stilzwijgendheid	36
7 ^{de}	— Van de ootmoedigheid.	37
8 ^{ste}	— Van de goddelyke diensten des nachts	45
9 ^{de}	— Hoeveel psalmen men in de nachtgetyden moet zeggen	46

10 ^{de}	Hoofdstuk. — Hoe in den zomer de nachtdienst moet verrigt worden	47
11 ^{de}	— Hoe men op de zondagen de vigilien moet verrigten	48
12 ^{de}	— Hoe de dienst der metten moet verrigt worden	49
13 ^{de}	— Hoe op de andere dagen der week de metten moeten verrigt worden	50
14 ^{de}	— Hoe men de vigilien moet verrigten op de feestdagen der heiligen	51
15 ^{de}	— Op welke tyden alleluia gezegd wordt	52
16 ^{de}	— Hoe de goddelyke diensten door den dag moeten verrigt worden	<i>Ibid.</i>
17 ^{de}	— Hoeveel psalmen men op de bovengemelde uren zingen moet	53
18 ^{de}	— Op welke orde de psalmen moeten gezegd worden	54
19 ^{de}	— Van de manier van psalmen te zingen	57
20 ^{ste}	— Van de eerbiedigheid in het gebed	<i>Ibid.</i>
21 ^{ste}	— Van de dekens des kloosters	58
22 ^{ste}	— Hoe de monniken moeten slapen	59
23 ^{ste}	— Van den ban voor de misslagen	60
24 ^{ste}	— Wat men aengaende den ban onderhouden moet	<i>Ibid.</i>
25 ^{ste}	— Van de grove fouten	61
26 ^{ste}	— Van degenen die zonder verlof van den Abt zich vervoegen by die in den ban zyn	62
27 ^{ste}	— Hoe de Abt moet bezorgd zyn voor degenen die in den ban zyn	<i>Ibid.</i>
28 ^{ste}	— Van degenen, die hoewel dikwyls berispt, zich niet beteren	64
29 ^{ste}	— Of de broeders die het klooster verlaten, wederom moeten aengenomen worden	65

30 ^{ste}	Hoofdstuk. — Hoe de minderjarige kinderen zullen gestraft worden	65
31 ^{ste}	— Hoedanig de keldermeester des kloosters moet zyn	66
32 ^{ste}	— Van de werktuigen en huisraad des kloosters	67
33 ^{ste}	— Of de monniken iets in eigendom moeten bezitten	68
34 ^{ste}	— Of in aller noodzakelykheden op dezelfde wys moet voorzien worden	69
35 ^{ste}	— Van de wekelysche keukendienaers	70
36 ^{ste}	— Van de broeders die krank zyn	71
37 ^{ste}	— Van de ouderlingen en kinderen	72
38 ^{ste}	— Van den wekelyschen lezer	73
39 ^{ste}	— Van de maet der spyzen	74
40 ^{ste}	— Van de maet van den drank	75
41 ^{ste}	— Op welke uren de broeders den maelyd moeten nemen	76
42 ^{ste}	— Dat niemand na de completen magspreken	78
43 ^{ste}	— Van die in den goddelyken dienst of aen de tafel te laet komen	79
44 ^{ste}	— Hoe die in den ban zyn moeten voldoen	81
45 ^{ste}	— Van degenen die falen in de bidplaats	82
46 ^{ste}	— Van degenen die in eenige andere zaak falen	85
47 ^{ste}	— Hoe men het teeken geven moet voor de uer van den goddelyken dienst	<i>Ibid.</i>
48 ^{ste}	— Van het dagelysch handwerk	84
49 ^{ste}	— Wat men in den veertigdaegschen vaste moet onderhouden	87
50 ^{ste}	— Van de broeders die ver van de bidplaats werken of op reis zyn	88
51 ^{ste}	— Van de broeders die niet ver op reis gaen	<i>Ibid.</i>
52 ^{ste}	— Van de bidplaats des kloosters	89

53 ^{ste}	Hoofdstuk. — Van het ontvangen der gasten	90
54 ^{ste}	— Dat een monnik geene brieven of geschenken mag aennemen zonder toelating van den Abt	92
55 ^{ste}	— Van de kleederen en schoenen der broeders.	93
56 ^{ste}	— Van de tafel van den Abt	93
57 ^{ste}	— Van de ambachtslieden des kloosters.	<i>Ibid.</i>
58 ^{ste}	— Van de manier van de broeders te ontvangen	96
59 ^{ste}	— Van de kinderen der edelen of armen die opgedragen worden.	99
60 ^{ste}	— Van de priesters die in het klooster willen woonen	100
61 ^{ste}	— Hoe men de vreemde monniken zal ont- vangen	101
62 ^{ste}	— Van de priesters des kloosters	103
63 ^{ste}	— Van den rang in de vergadering	104
64 ^{ste}	— Van de aênstelling des Abts	106
65 ^{ste}	— Van den proost des kloosters	109
66 ^{ste}	— Van den portier des kloosters	111
67 ^{ste}	— Van de broeders die op reis gezonden wor- den	112
68 ^{ste}	— In geval aen eenen broeder onmogelyke dingen worden opgelegd.	113
69 ^{ste}	— Dat in het klooster de eene den anderen niet durve verdedigen	<i>Ibid.</i>
70 ^{ste}	— Dat wie er niet toe aengesteld is zich niet zal veroorloven iemand te slaen of in den ban te doen	114
71 ^{ste}	— Dat de broeders aen elkander moeten ge- hoorzaem zyn	115

72 ^{ste}	Hoofdstuk. — Van den goeden yver die de monniken moe- ten hebben	116
73 ^{ste}	— Dat de oefening van alle volmaektheid in dezen regel niet gelegen is	117